

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/156/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2119213349
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Bibiána Ťažiarová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2023:2119213349.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Bibiány Ťažiarovej a členiek senátu JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Gabriely Briškovej v právnej veci žalobcov: 1. A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C. XXXX/X, D., 2. A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C. XXXX/X, D., 3. E. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom D., 4. F. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C. XXXX/X, D., zastúpení spoločnosťou: Advokátska kancelária Gabriel Orlik, s.r.o., so sídlom Žitavanska 20, Topoľčianky, IČO: 36 858 722, proti žalovaným: 1. G. H., nar. X.X.XXXX, bytom H. I. D., 2. KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičova 4, Bratislava, IČO: 00 585 441, zastúpeného advokátom: JUDr. Baltazar Mucska, so sídlom Vajnorska 55, Bratislava, IČO: 42 174 856, o náhradu nemajetkovej ujmy, na odvolanie žalobcov, žalovaného 1., žalovaného 2. proti rozsudku Okresného súdu Trnava č. k. 39C/61/2019-72 zo dňa 28. júla 2021, takto

rozhodol:

Odvolací súd odvolanie žalobcov voči napadnutému I. výroku rozsudku súdu prvej inštancie **o d m i e t a**.

Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v d z u j e**.

Žiadna zo strán **n e m á** nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

- 25 -

Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie I. výkonom uložil žalovaným 1. a 2. zaplatiť žalobcovi 1. sumu 30.000,- Eur, žalobcovi 2. sumu 10.000,- Eur, žalobcovi 3. sumu 10.000,- Eur a žalobcovi 4. sumu 10.000,- Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť plnenia druhého zo žalovaných, II. výkonom vo zvyšku žalobu zamietol, III. výkonom rozhodol, že žalovaný 1. a žalovaný 2. sú povinní zaplatiť žalobcom 1. až 4. náhradu trov konania v rozsahu 100 % z priznaných súm s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť plnenia druhého zo žalovaných.

Rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil právne aplikáciou ust. čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, § 11, § 13 ods. 1, 2, 3, § 100, § 104, § 116, § 427 ods. 1 a 2, § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 4 ods. 2 písm. a), § 11 ods. 7, § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej aj „zákon o povinnom zmluvnom poistení“), čl. 19 ods. 2 zákona č. 462/1992 Zb. Ústava SR, čl. 8 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd, s poukazom na procesné ustanovenie § 255 Civilného sporového poriadku.

Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkových zistení, že rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 34T/2/2018 zo dňa 12.2.2018 bol žalovaný 1. uznaný na vinného zo spačania prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 4 Trestného zákona a odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov a 6 mesiacov a trest za kazu činnosť viesť motorové vozidlo akekoľvek druhu na doživotie (právoplatné dňa 4.7.2018), keď dňa 13.7.2017 v čase asi o 6.20 hod. v D., došlo k dopravnej nehode a to tak, že po cestnej komunikácii na ulici Hlboká smerom od ulice Špačinskej v ľavom jazdnom pruhu určenom pre odbočenie na ulicu Starohájska jazdil žalovaný 1. pod vplyvom alkoholu, neprimeranou rýchlosťou viedol motorové vozidlo EČ: D., kde v nadväznosti na uskutočňovanie obiehacieho manévru spočívajúceho v preradení sa do praveho jazdného pruhu určeneho pre jazdu ďalej rovno smerom na Kollárovu ulicu po dodatočnej akcelerácii bezprostredne pred krížovatkou s ulicou Starohájskou dosahujúcou rýchlosť 120 km/h nerešpektoval signál svetelného signalizačného zariadenia s červeným svetlom „stoj“ a ignorujúci situáciu v cestnej premávke vošiel do krížovatky, kde na riadnom a riadne vyznačenom priechode pre chodcov prednou pravou časťou vozidla sprava z boku narazil do tadiaľ prechádzajúcej chodkyne C. B., ktorá v priamej príčinnej súvislosti s uvedeným nárazom utrpela ťažkú polytraumu rezultujúcu do zlyhania všetkých funkcií jej organizmu, t.j. centrálného nervového systému, obehovej sústavy, srdca a iných orgánov pri rozvíjajúcom sa úrazovom šoku s devastácnym rozmláčaním až rozdrvením viacerých orgánov a mnohopočetnými zlomeninami skeletu lebky, trupu a končatín, teda spôsobil jej zranenia nezlučiteľné so životom. Zomrelá Helena Koháryová bola manželkou žalobcu 1., keď manželstvo uzavreli dňa 11.7.1981 a matkou žalobcov 2., 3., 4. So žalobcom 1. si boli vždy veľmi blízki, žalobca 1. to ťažko znáša, s manželkou chodili do práce, aj na dovolenku, chystal jej desiatu do práce, veľmi mu chýba a nie je dňa, aby ňu nemyslel, neboli nikdy jeden bez druhého. Pokazil sa mu život, nemá manželku a deti, ktoré žili v spoločnej domácnosti nemajú matku, ktorá bola dobrosrdečná a obľúbená. Zmenil sa mu život o 200 %, pokazo. Pokazil sa mu celý život, ťažko sa mu s tým vyrovnáva, chcel vyhľadať psychologickú pomoc, ale má niečo za sebou, je silný. Vinník nehody sa neospravedlnil, žalobca 1. mal s chránke papier, ale myslí si, že to bola vinníková mama, ktorá sa za neho ospravedľovala. Nespomína si na ospravedlnenie žalovaného 1. na hlavnom pojednávaní, hoci chodil na pojednávania, sú to 4 roky. Za to čo žalovaný 1. spravil je výška nemajetkovej ujmy aj málo, vyššiu sumu nežiadal, lebo by ju nedostal. Žalobca 2. je prvorođený, so súrodencami mali dobré zážitky. Mama sa mu vždy venovala po škole, víkendy trávil s rodičmi, chodili aj na prázdniny starým rodičom. Mamu vníma ako dobrosrdečnú, bola veľmi starostlivá. V deň nehody driel po nočnej, počul výkrik otca, volal susedovi, či sa niečo nestalo, bol v šoku. Nezvľádal to po psychickej stránke, 4 dni nemohol vstať, stále sa mu to premietalo, ako sa môže niečo také stať. Prestal chodiť do práce, ktorú nezvládal, aj dva týždne, na základe čoho mal vyhovieť dohodou. Doma nemohol bývať, nezvládal spomienky. V decembri zomrela babka, potom dedko a susedovci mu to stále hovorili, boli toho svedkovia, stalo sa to pri ich dome. Išiel bývať k priateľke. V decembri 2017 sa mu stala nehoda, zostal na invalidnom. Žalovaný 1. sa mu neospravedlnil a zo to čo spravil je výška nemajetkovej ujmy aj málo. Žalobca 3. mal s matkou vynikajúci vzťah, pracoval s ňou vo firme, dokázala mu vo všetkom poradiť. Keď bol menší chodili na výlety, cez víkendy na záhradu k babke. Býval s rodičmi. Ten deň mal rannú, išiel na 6:00 hod., matka chodila na 7:00 hod. O 7:30 hod. sa snažil dovolať matke, ktorá nezdvihala, pred 8:00 hod. mu volal otec, potom išiel domov a videl odstránené auto z nehody. Išiel za otcom, policajt mu povedal čo sa stalo. Prvú a druhú noc nespál, prvý týždeň bol na ročný, mal dovolenku, aby sa dal dokopy. Všetko si nechal pre seba, snažil sa pohnuť ďalej, chodiť do práce. Atmosféra prvý mesiac v rodine bola ťažká, hlavne sa s tým vyrovnat', je ťažké sa o tom rozprávať a nastaviť do života, aby neprišiel o prácu. S matkou, na ktorú spomína každý deň mali rovnaký vzťah ako ostatní súrodenci, ale pracovali spolu, takže boli v intenzívnejšom kontakte. Vinník sa ospravedlnil, ale jemu to nestačí. Žalobkyňa mala s mamou dobrý harmonický kamarátsky vzťah, mama tu vždy pre nich bola, obetovala sa. Bola pre nich nenahraditeľná, mala na kazlivý smiech a bola pozitívna, organizovala oslavy, cítila sa pri nej bezpečne. Zo súrodencom je najmladšia, ako deti chodievali k babke na záhradu, do zoo, do múzeí a kaštieľov, na prehliadky. V deň nehody počula, že otec prišiel s dvomi páňmi, potom jej povedali, že mamu zrazilo auto, bola v šoku niekoľko dní. Nejedla, nespala, nechcela tomu veriť, že sa to stalo, zmenilo ich to všetkých, po citovej stránke. V čase nehody, ani teraz nemá prácu, keď sa uzavrela a už nie je taká spoločenská. Psychologickú pomoc nevyhľadala. Tlmočili jej, že sa vinník ospravedlnil na súde, kam nechodila, ale nemyslí si, že by mu to bolo ľúto. Žalovaný 1. je nezamestnaný, nie je zivnostník, a nie je evidovaný na úrade pra

ce, financuje ho matka. Život vníma inak, to čom spravil, už nevraťti nikdy. Okolie ho vníma úplne inak, negatívne, takisto rodina. Od 20 rokov bol vo väzbe 3 roky a 5 mesiacov. Predtým pracoval brigádnik u kamáraťa v taxi službe. Do väzby nastúpil 11.7.2018, predtým bol vo väzbe odo dňa nehody, odkiaľ napísal list žalobcovi. Veľmi ho to mrzí, dúfa, že to raz bude môcť a bude schopný to sčasti odčiniť.

Prvoinštančný súd právne uzavrel, že žaloba je dôvodná sčasti. Žalobcovia 1. až 4. predmetom konania urobili nárok o náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá im vznikla usmrtením najbližšieho príbuzného, keď došlo k hrubému zásahu do ich práva na súkromný a riadny rodinný život. Riešil otázku, či smrť rodinného príslušníka fyzických osôb pri dopravnej nehode, ktorú tento rodinný príslušník a ani fyzické osoby nezavinili, je neoprávneným zásahom do práva fyzických osôb na súkromný a rodinný život. Podstata súkromného, rodinného života pritom spočíva aj v oprávnení fyzickej osoby utvárať, udržiavať a rozvíjať vzťahy medzi členmi rodiny založené na citových väzbách. Poukázal na rozhodnutia NS SR sp. zn. 4Cdo/168/2009, podľa ktorého zásah, ktorý bol spôsobený usmrtením blízkeho rodinného príslušníka pri dopravnej nehode, je neoprávneným zásahom do práva na súkromie a rodinný život, sp. zn. 5Cdo/265/2009, podľa ktorého ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Týmto protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva na rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni naplňovať jeho citové potreby, t. j. nemajetková ujma postihujúca inu ako majetkovú sféru, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová (emocionálna) sféra. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, zostáva osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločenstva (vzťahu) s blízkou osobou. Na inom mieste odôvodnenia tohto rozsudku Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval, že zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti, sp. zn. 3Cdo/228/2012, podľa ktorého smrť rodinných príslušníkov fyzickej osoby pri dopravnej nehode, ktorú títo rodinní príslušníci, a ani fyzická osoba nezavinili, je neoprávneným zásahom do práva fyzickej osoby na súkromný a rodinný život. Ustanovenie § 11 Občianskeho zákonníka priznáva každej fyzickej osobe právo na ochranu proti zásahom do osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy. Súčasťou práva na ochranu osobnosti je i právo na súkromie a rodinný život. Zákon nedefinuje pojem zásah, ani nepodáva výpočet jeho konkrétnych foriem. Je ním však tak aktívne ako aj pasívne konanie, ktoré má v závere uvedené znaky. Týmto znakmi sú predovšetkým neoprávnenosť zásahu a jeho objektívna spôsobilosť negatívne dopadnúť na chránené osobnostné práva fyzickej osoby. Medzi neoprávneným zásahom a poškodením (ohrozením) niektorého z osobnostných práv musí byť vzťah príčinnej súvislosti. Ak určité konanie vykazuje zákonné znaky zásahu do chránených osobnostných práv, má fyzická osoba právo využiť prostriedky ochrany osobnosti, ktoré sú uvedené v ustanovení § 13 Občianskeho zákonníka. Účastníkom, ktorý je v rámci tohto právného vzťahu nositeľom povinnosti upustiť od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti alebo odstrániť následky zásahov, poskytnúť primerané zadosťučinenie alebo náhradu nemajetkovej ujmy, je fyzická alebo právnická osoba. Uvedené rozhodnutia tiež potvrdzujú, že sa uplatňuje ako jednotný názor ten, podľa ktorého právo na súkromie a rodinný život sú chránené ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka, a konanie, ktoré spôsobilo násilné pretrhnutie väzieb členov rodinného vzťahu stratou blízkej osoby, je konaním, ktoré nesie znaky neoprávneného zásahu do chránených osobnostných práv pozostalých členov rodiny. Z výsledkov vykonaného dokazovania, a to z výsluchov žalobcov 1. až 4. vyplýva, že medzi žalobcami a zomrelou Helenou Koháryovou existovali sociálne, morálne, citové vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života.

Žalovaný 1. je pasívne legitimovaný subjektom v konaní, zodpovedným za neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobcov, ktorý bol vyvolaný osobitou povahou prevádzky motorového vozidla, ktoré v čase predmetnej dopravnej nehody viedol. Následkom tohto neoprávneného zásahu bolo usmrtenie pani C. B., v súvislosti s ktorým bol rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 34T/2/2018 zo dňa 12.2.2018 uznaný za vinného zo spáchania prečinu usmrtenia podľa § 149

ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 4 Trestného zákona a odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov a 6 mesiacov a trest za kazu činnosť viesť motorové vozidlo akeľkoľvek druhu na dozivotie (právo plné dňa 4.7.2018). Tento zásah bol spôsobilý vyvolať nemajetkovú ujmu u zlobcov, ktorá spočívala v porušení ich práva na ochranu súkromia, rodinného, manželského života. Medzi uvedeným neoprávneným zasahom a dotknutím osobnostnej sféry zlobcov je i bezprostredný vzťah príčiny a následku. Ak podľa okolností konkrétneho prípadu, zodpovedá poškodenému za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla prevádzkovateľ vozidla, potom za použitia analógie (§ 853 Občianskeho zákonníka) zodpovedá tento prevádzkovateľ (aj) za nemajetkovú ujmu spôsobenú na chránených osobnostných právach fyzickej osoby (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 3Cdo/228/2012). Analogické použitie ustanovenia § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka sa však vo vyššie uvedenom zmysle uplatní len pri určení osoby, zodpovednej za zasah do osobnostných práv fyzickej osoby, vyvolaný osobitnou povahou prevádzky dopravného prostriedku. Pri skúmaní predpokladov zodpovednosti za zasah do osobnostných práv sa postupuje podľa ustanovenia § 13 Občianskeho zákonníka. Občiansky zákonník nevymedzuje pojem prevádzkovateľ motorového vozidla. Je to pojem širší ako vlastník. Podľa § 2 písm. j) zákona o povinnej zmluvnom poistení prevádzkovateľom motorového vozidla je fyzická alebo právnická osoba, ktorá má právo alebo faktickú možnosť disponovať s motorovým vozidlom. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu uverejneného v zbierke súdnych rozhodnutí R 55/1971 prevádzkovateľom je fyzická alebo právnická osoba, ktorá má právo alebo faktickú možnosť disponovať s dopravným prostriedkom ako takým, t. j. kto ho organizovane užíva. Súd je v občianskom súdnom konaní viazaný tým, že bol spáchaný prečin, a kto ho spáchal. Avšak z výroku o vine vychádza ako z celku a berie do úvahy jeho právo a skutkovú časť s tým, že rieši naplnenie skutkovej časti prečinu konkrétnymi konaniami pachateľa. Pre účely trestného konania boli významnými skutočnosťami uvedené v odseku 12 rozsudku, ktoré sú významné aj z hľadiska občianskoprávného.

K otázke pasívnej vecnej legitimácie žalovaného 2., ktorú tento namietal, okresný súd poukázal na to, že účelom poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla upraveneho zákonom č. 381/2001 Z. z. je predovšetkým zabezpečiť reálne uspokojenie práv poškodených pri vzniknutých škodových udalostiach v jednotlivých prípadoch, kde by tomu nestačili majetkové a platobné možnosti škodcov, resp. zodpovedných subjektov, ale tiež ochrániť tieto zodpovedné subjekty pred neučinným rizikom spojeným s prevádzkou vozidla. Poškodený si môže vybrať, či si na rok uplatní proti poistencovi, alebo voči poisťovateľovi, prípadne voči obom. Z členstva Slovenskej republiky v Európskej únii vyplýva i povinnosť dodržiavať a aplikovať únie právo, t. j. právo Európskej únie a jej orgánov, súčasťou ktorého sú aj Smernice Rady č. 72/166/EHS z 24.4.1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, č. 90/232/EHS z 14.5.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel (Tretia smernica), č. 2000/26/ES (Európskeho parlamentu a Rady) z 6.5.2000 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o zmene a doplnení Smerníc Rady č. 73/239/EHS a č. 88/357/EHS (Štvrtá smernica o poistení motorových vozidiel), rozhodnutia Súdného dvora EÚ. Z poistenia zodpovednosti má poistený právo, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla, a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania zodpovednosti, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z., t. j. uplatnene a preukázané nároky na náhradu okrem iného škody na zdraví a nákladov pri usmrtení. Smernice č. 72/166/EHS, č. 90/232/EHS, č. 2000/26/ES vyzývajú, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla bola pokrytá poistením v celom rozsahu. Nič v znení uvedených smerníc, ani v judikatúre Súdného dvora nenasvedčuje tomu, že by bolo možné z poistného krytia vylúčiť peňažnú náhradu za spôsobenie nemajetkovej ujmy pozostalej osobe po obeti dopravnej nehody, pokiaľ je nárok na takúto náhradu daný vnútroštatnými právnymi predpismi upravujúcimi občianskoprávnu zodpovednosť za zasah do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu. Súdný dvor rozhodol, že znenie Smernice č. 72/166/EHS a č. 90/232/EHS zahŕňa akýkoľvek typ škody, resp. ujmy bez ohľadu na to, či má majetkovú alebo nemajetkovú povahu, a preto nie je možné z neho vyvodiť záver, že nemajetková ujma, akou je i vnútorná bolesť, utrpenie nespadá do rozsahu pôsobnosti smerníc (rozsudok Súdného dvora vo veci E-8/07 Nguyen). Obmedzenie poistného krytia je možné iba vo výnimočných prípadoch. Tunajší súd poukazuje aj na rozsudok Súdného dvora vo veci C-22/12 (Haasová) bod 49,

podľa ktorej keďže rôzne jazykové verzie článku 1 ods. 1 druhej smernice v podstate používajú pojem „ujma na zdraví“, ako aj pojem „osobná ujma“ treba v súvislosti s účelom smernice, ktorým je posilnenie ochrany obetí, uplatniť extenzívny výklad uvedených pojmov, ktorý je uvedený v bode 47 rozsudku. Podľa rozsudku C-22/12 (bod 54) na základe ziadneho ustanovenia v prvej, druhej ani tretej Smernici nemožno dospieť k záveru, že normotvorca Únie si želal znížiť ochranu zaručenú týmito Smernicami len na osoby, ktoré sa priamo zúčastnili na škodovej udalosti. Z rozsudku NS SR sp. zn. 6 MCdo 1/2016 uverejneného v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR 8/2018 pod č. 61 vyplýva, že „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“. Ustanovenie § 11, § 13 Občianskeho zákonníka umožňuje žalobcom 1. až 4., ako rodinným príslušníkom obete dopravnej nehody, požadovať náhradu utrpenej nemajetkovej ujmy. Náhrada tejto ujmy pritom musí byť krytá povinným poistením motorového vozidla, byť z neho likvidovaná. Právna úprava, ktorá by tomuto odporovala, bráni naplneniu cieľa vyššie uvedených Smerníc Európskej únie (viď rozhodnutia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co 127/2010, sp. zn. 11Co/12/2009, sp. zn. 20Co/183/2014). V prejednáwanej veci podľa názoru okresného súdu, požadovaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, spada do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou vozidla podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z., preto je žalovaný 2. tiež pasívne legitimovaný subjektom v konaní.

Okresný súd poukázal na to, že pri skúmaní predpokladov zodpovednosti za zásah do osobnostných práv sa postupuje podľa ustanovenia § 13 Občianskeho zákonníka. Avšak žiadna forma morálneho zadost'učinenia podľa § 13 ods. 1 (posledná časť vety) Občianskeho zákonníka, a ani trestná sankcia nepostačujú na to, aby bola primerane vyvážená a zmiernená vzniknutá nemajetková ujma na strane žalobcov, ktorých právo na ochranu osobnosti bolo neoprávneným zásahom porušené s neodstraniteľnými následkami. Upustenie od neoprávnených zásahov, či odstránenie uskutočnených zásahov neprichádzajú do úvahy, keď ide o nezvratnú udalosť, iste zadost'učinenie môže predstavovať trestné odsúdenie, či ospravedlnenie žalovaného 1., no v žiadnom prípade nemôže ísť o primerané zadost'učinenie. Zároveň konštatoval, že výška peňažnej náhrady v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka je predmetom voľnej úvahy súdu, ktorý vychádza z kritérií uvedených v § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka (závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo). Zároveň pri určení výšky nemajetkovej ujmy platí zásada, že čím závažnejšia ujma je čo do svojej intenzity, rozsahu a trvania, tým vyššia by mala byť aj výška zadost'učinenia v peniazoch. Poukázal na analógiu iuris s ustanovením § 50 ods. 3 zákona o organizácii Ústavneho súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, v zmysle ktorej ak sa stážovateľ doma ha primerane ho finančne ho zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho doma ha. Teda nemusí uviesť odôvodnenie výšky, ale dôvody, z akých sa doma ha zadost'učinenia. Požadavka výšky je v tomto prípade splnená uvedením konkrétnej sumy, ktorú žalobca považuje za primeranú a dôvody žalobcovia uvažovali od podania žaloby v celom konaní. To, že ich žalovaná strana neakceptuje ako dôvodné alebo preukázané, neznamená, že nie sú dané. Podľa súdnej praxe musia byť zisťované okolnosti na strane postihnutej osoby, ale aj pasívne legitimované ho subjektu. Prvoinštančný súd zároveň konštatoval, že smrť blízkeho príbuzného množstvo zložitých prežívaní, pričom každá osobnosť je individuálna a situácie prežíva svojím spôsobom.

Pokiaľ ide o okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo okresný súd konštatoval, že išlo o zavinené protiprávne konanie, nebanlivostného charakteru žalovaného 1., keď nebolo jeho úmyslom spôsobiť vzniknutý následok, a to úmrtie pani C. B.. No je nutné prihliadnúť k mimoriadne závažným okolnostiam na strane žalovaného 1., nerešpektovanie súčasne viacerých povinností v cestnej premávke, a to prekročenie najvyššej povolenej rýchlosti o viac ako dvojnásobok, nerešpektovanie značenia „stoj“ a množstvo alkoholu v krvi (2,1 ‰), ktoré skonštatoval aj trestný súd, čo viedlo k tomu, že žalovaný 1. začal brzdiť až niekoľko desiatok metrov po zraťke. Išlo teda o mimoriadne neohľaduplnú, agresívnu jazdu.

Pokiaľ ide o žalobcu 1. okresný súd poukázal na to, že strata manželky žalobcu vo veku 58 rokov, ho zasiahla výrazným spôsobom. Išlo o nečakané tragické úmrtie, na ktoré bezprostredne reagoval emočným šokom, ktorý je prejavom utrpenia, s následným útlmom. V ďalšom období vnímal, že mal pokazený celý život, vždy si boli blízki, nie je dňa, kedy by na ňu nemyslel, veľmi mu chýba. Ťažko sa mu s tým vyrovnáva a chciel vyhľadať psychologickú pomoc, túto napokon nevyhľadal. Jeho život sa stratou tejto blízkej osoby raz navždy definitívne zmenil. Ukončili sa mu príležitosti hovoriť s ňou, mať spoločne zažitky, byť v blízkosti milovanej osoby. Každý človek zvláda smútok, resp. sa ho snaží zvládnuť, zo straty rodinného príslušníka, inak. U žalobcu 1. je stále prítomný, udržiava sa u neho vyššia intenzita emočného sprievodu smútenia, počas výsluchu na okresnom súde sprevaďzaná plačom a neschopnosťou hovoriť o traumatizujúcom prežitku. Uzavrel, že následky neoprávneného zásahu sú u žalobcu 1. trvale a neodstrániteľné, smrťou manželky navždy stratil možnosť rodinného, manželského súkromného života s ňou. Smrť manželky má za následok zanik manželstva, ktoré je významnou kategóriou v spoločnosti, zhoršenie kvality jeho života vo sfére citovej, hmotnej, sociálnych väzba, keď stratil dôležitú oporu vo všetkých oblastiach svojho ďalšieho života. Za rozhodujúce považoval okresný súd, že došlo k strate najväčšej, a to k strate života, čím sa zasiahlo i do súkromného, manželského života žalobcu 1., pričom uvedené skutočnosti pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy a priznal žalobcovi titulom nemajetkovej ujmy sumu 30.000,- Eur a vo zvyšku II. výrokom jeho nárok zamietol.

Vo vzťahu k nárokom žalobcov 2., 3., 4. prvoinštančný súd konštatoval, že žalovník 1. je zodpovedný za neoprávnený zásah do ich osobnostných práv, ktorý bol vyvolaný osobitou povahou prevádzky motorového vozidla, ktoré v čase predmetnej dopravnej nehody viedol žalovaný 1. Následkom tohto neoprávneného zásahu bolo usmrtenie pani C. B.. Tento zásah bol spôsobilý vyvolať nemajetkovú ujmu žalobcov 2. až 4. ako detí, ktorá spočívala v porušení ich práva na ochranu súkromia, rodinného života. Medzi uvedeným neoprávneným zásahom a dotknutím osobnostnej sféry žalobcov 2. až 4. je i bezprostredný vzťah príčiny a následku.

Z výsledkov vykonaného dokazovania, a to z výsluchov žalobcov, mal okresný súd za preukázané, že počas života pani C. B. mal s ňou žalobca 2. vytvorený dobrý vzťah, ktorý sa vyvíjal od detstva. V čase jej smrti mal formu vzťahu dvoch dospelých osôb, a aj keď žalobca 2. bol v úlohe syna, zo strany matky vnímal podporu, pochopenie a emočnú a citovú blízkosť, za újem o jeho osobu. Rovnako zo strany žalobcu 2. k matke bola vo vzťahu citová a emočná blízkosť. Úroveň a kvalita tohto vzťahu svedčila o blízkom, úprimnom, plnohodnotnom vzťahu rodiča a dospelého dieťaťa. Následkom nahlej straty matky bezprostredne po nehode prežíval výrazný citový otras, ktorý bol zhoršený tým, že videl ťažké citové následky tejto udalosti vo svojich spomienkach, v dôsledku ktorých sa aj odšťahoval, aby prišiel na iné myšlienky. Pociťoval smútok, i šok, z ktorého sa dostával postupne aj s pomocou zmeny prostredia, doterajšieho bydliska, v ktorom bola atmosféra po nehode strašná, v dôsledku udalosti mal dokonca prísť aj o prácu. Aktuálne uvedomovanie straty matky je stále prítomné s pocitmi nedostatočnej satisfakcie v podobe trestného odsúdenia žalovaneho 1., či absencie ospravedlnenia. Takisto vzťah žalobcu 3. s matkou vykazoval známky blízkeho, dôverného vzťahu s prirodzenou citovou, emočnou a osobnostnou blízkosťou matky a syna k sebe navzájom. V čase smrti matky vykazoval vyššiu úroveň, keď spolu trávili čas okrem domu navyše aj v práci. V tom čase býval s rodičmi, trvá to doteraz, na mamu si spomína každý deň, je ťažké sa o tom rozprávať. Ospravedlnenie vinníka nepostačuje. Žalobkyňa 4. mala ako dcéra s matkou dobrý harmonický kamarátsky vzťah. Bola starostlivá, vždy tu pre nich bola, obetovala sa. Bola nenahraditeľná, cítila sa pri nej bezpečne. Zmenilo ich to všetky ch po citovej strane, uzavrela sa, už nie je taká spoločenská. Odsúdenie podľa nej nepostačuje. Zásah do práva na ochranu osobnosti žalobcov 2. až 4. nie je možné odstrániť morálnou satisfakciou, teda odsúdením žalovaneho 1. v trestnom konaní. V tejto so smrťou matky prežívali citový otras, resp. psychickú krízu, pričom stratu matky si stále uvedomujú, smútok za ňou si museli prežiť, bolo to vnútorné ťažké a náročné. Následky neoprávneného zásahu do osobnosti žalobcov 2. až 4. sú neodstrániteľné, navždy stratili možnosť, aby matka bola súčasťou ich súkromného, rodinného života. Nemôžu už pociťovať z jej strany blízkosť, za újem o ich osobu, oporu, pomoc. Sú teda ochudobnení o sféru vzťahov s ňou. Pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy zohľadnil okresný súd rovnaké okolnosti, ako pri žalobcovi 1., pričom tiež považoval za rozhodujúce, že došlo k strate najväčšej, a to k strate života, čím sa ale zasiahlo i do su

Ďalej, kromne ho, rodinne ho zivota žalobcov 2. až 4., preto každému priznal po 10.000,- Eur a vo zvyšku II. výrokom ich žalované nároky zamietol.

Okresný súd sa nestotožnil s námietkou žalovaného 2., že žalobcovia nepreukali existenciu citovej väzby, keď podľa okresného súdu pri ochrane osobnosti postačuje spôsobilosť za ťahu a nie je rozhodujúce, do akej miery tento za ťah skutočne nastal. Uvedené však môže mať vplyv na spôsob odškodnenia, či výšku nemajetkovej ujmy v prípade, že morálna satisfakcia je nepostačujúca. Taktiež konštatoval, že od žalobcov nemožno požadovať, aby preukazovali intenzitu ich rodinných vzťahov. Ak tu táto žalovaná strana nevyvrátila vlastným skutkovým tvrdením a s tým spojeným dôkazom, že intenzita rodinných vzťahov odôvodňujúca priznanie aj vyššej nemajetkovej ujmy nie je daná (napr. dôkazom o rozvrate manželských vzťahov, o absencii rodičovských práv v dôsledku ich porušovania). Stotožnil sa s názorom žalobcov o nevhodnosti spochybňovania citových väzieb medzi žalobcami a ich manželkou a matkou, ktoré sa podľa názoru súdu prezumujú, dokonca zákonom (§ 116 Občianskeho zákonníka), pričom okresnému súdu je z úradnej činnosti známy prípad žalobcu ako druhá pozostalého, ktorý so zomrelým nikdy nežil v spoločnej domácnosti, v ktorom by bolo možné uvážovať o absencii intenzívneho rodinného vzťahu, ale nie v prípade, ak boli spolu v prípade žalobcu 1. 40 rokov, vždy si boli blízki, jeden bez druhého nikdy neboli, v prípade žalobcov 2. až 4. počas detstva, dospievania, dospelosti, matka sa im vždy venovala. Hoci sa dôvody žalovanej strany javili ako nepreukateľné, v konaní bola dostatočným spôsobom zistená spôsobilosť neoprávneného za ťahu zasiahnuť do práv žalobcov na ich rodinný a súkromný život a ich citovú ujmu aj v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá zakladá oprávnený nárok na priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch.

K priznanej výške náhrady nemajetkovej ujmy poukázal okresný súd aj na to, že ju považoval za priznanú vzhľadom na okolnosti prípadu, pričom zohľadnil odsúdenie žalovaného v trestnom konaní na 6 rokov a 6 mesiacov a doživotný zákaz viesť motorové vozidlo, oľutovanie skutku a ospravedlnenie pozostalým v trestnom konaní na hlavnom pojednávaní a osobitným listom, ako aj ospravedlnenie žalovaného 1. v prebiehajúcom konaní, ktoré hoci žalobcom zo subjektívneho hľadiska síce nepostačuje, no z objektívneho hľadiska bolo vykonané a okresný súd na neho prihliadol. Žalobcovia 1. až 4. majú právo na náhradu nemajetkovej ujmy proti žalovanému 1. aj žalovanému 2., pričom plnenie môže byť len raz, preto okresný súd určil, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného.

Záverom okresný súd konštatoval, že sa nestotožnil s námietkou žalovaného 2., ktorý namietal premlčania nárokov žalobcov. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka predstavuje jedno z parciálnych a relatívne samostatných prostriedkov ochrany jednotného práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby. Počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému za ťahu objektívne spôsobilého porušeniu alebo ohrozeniu osobnostného práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému za ťahu do osobnostných práv (rozsudok NS SR sp. zn. 2Cdo 194/2011). V prejednávanej veci za ťah do práv žalobcu 1. nastal momentom smrti jeho manželky a u žalobcov 2. až 4. momentom smrti ich matky, teda dňa 13.7.2017. Žalobcovia mohli síce svoje právo na uplatnenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch aj voči poisťovateľovi vykonať prvýkrát dňa 14.7.2017, no v zmysle § 104 Občianskeho zákonníka premlčacia doba začala plynúť až 13.7.2018. Od tohto dňa začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba, ktorá skončila dňa 13.7.2021. Žaloba bola podaná dňa 23.12.2019, teda v rámci plynutia premlčacej doby. Navyše žalovaný 2. namietal, že v jeho prípade má ísť o dvojročnú premlčaciu dobu, no aj v takom prípade by premlčacia doba uplynula dňa 13.7.2020 a žaloba tak bola podaná včas.

O troch konaniach okresný súd rozhodol tak, že žalovaní sú povinní zaplatiť žalobcom 1. až 4. náhradu trov konania v rozsahu 100 % z priznaných súm spôsobom plnenia rovnako ako v prípade splnenia povinnosti vo veci samej. Žalobcovia mali úspech v plnom rozsahu z dôvodu, že výška priznanej nemajetkovej ujmy závisela od úvahy súdu, k čomu poukázal na náleze Ústavného súdu.

du Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 475/2018-31, podľa ktoreho zmyslom novej právnej úpravy Civilného sporového poriadku nebola snaha za konodarcu sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania koncepčne odchyliť od pravidla pôvodne vyjadreného v § 142 ods. 3 OSP. Za ver su du absolútne vylučujúci osobitný režim posudzovania ušpechu v konaní a rokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia za visela od znaleckeho posudku alebo uvahy su du, nemožno akceptovať a takáto interpretácia § 255 CSP su dom nie je v su lade s u stavou.

Proti rozsudku výlučne I. (vyhovujúci) a II. (zamietajúci) výrok podali odvolanie žalobcovia, ktorý navrhli zmenu a vyhovie žalobe v celom rozsahu, a priznanie žalobcom náhrady trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, s poukazom na § 365 ods. 1 písm. f), h) Civilného sporového poriadku. Argumentovali tým, že priznaná náhrada nebola v dostatočnej výške, keď citové väzby medzi žalobcami a manželkou a matkou nemožno nahradiť. Dôvody, za ktorých došlo k nehode aj citová ujma, ktorá im vznikla v dôsledku daného skutku, boli natoľko závažné, že považovali za primerané, žiadať od žalovaných 1. a 2. žalované sumy. Žalovaný 1. bol počas jazdy pod vplyvom alkoholu, jazdil rýchlosťou 120 km/h, nerešpektoval signál svetelného signalizačného zariadenia s červeným svetlom „stoj“, a nedal prednosť na vyznačenom priechode pre chodcov. Navyše bol pred nehodou zo dňa 13.7.2017 priestupkovo prejednaný a to 6x, z toho 2x za závažné porušenie pravidiel cestnej premávky v zmysle § 22 ods. 1 písm. h) zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov dňa 14.8.2016 a 10.4.2017. Rovnako má v príslušnom registri evidované dva priestupky na úseku dopravy nižšej závažnosti zo dňa 25.7.2016 a 16.11.2016, kedy mu boli za prekročenie najvyššej povolenej rýchlosti a iné konanie proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky uložené dve blokované pokuty vo výške 10,- Eur (spis sp. zn. 34T/2/2018). Tieto skutočnosti by mali byť zohľadnené aj pri posudzovaní výšky uplatneného nároku žalobcov. Každý prípad je individuálny, a nemožno ho porovnávať s inými prípadmi, konajúci súd mal rozhodovať na základe vlastnej úvahy.

Proti rozsudku výlučne I. (vyhovujúci) výrok podal odvolanie (v spojení s doplnením na čl. 109) žalovaný 1., ktorým navrhol zamietnutie žaloby s poukazom na § 365 ods. 1 písm. d), f), h) Civilného sporového poriadku. Argumentoval tým, že výšku nemajetkovej ujmy považuje za nesprávnu, nakoľko neboli udané žiadne relevantné dôvody na jej priznanie. Žiada určiť splátkový kalendár, nakoľko je nezamestnaný a nemajetný.

Proti rozsudku výlučne I. (vyhovujúci) a III. (náhrada trov konania) výroku podal odvolanie žalovaný 2., ktorým navrhol zamietnutie v celom rozsahu, alternatívne zrušenie a vrátenie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s poukazom na § 365 ods. 1 písm. d), f), h) Civilného sporového poriadku. Argumentoval tým, že okresný súd sa nedostatočne zaoberal kritériami rozhodujúcimi pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy a najmä jej výšky. V konaní nebola dostatočne preukázaná citová väzba vo vzťahu k uplatňovanému nároku, keď žalobcovia odôvodňovali uplatnenú sumu stupňom príbuzenstva. Nesprávny je postup okresného súdu, ktorý priznal paušálne sumy na základe stupňa príbuzenstva, čo popiera individuálny charakter uplatneného nároku. Má za to, že pri nároku na náhradu nemajetkovej ujmy nestačí iba predpoklad existencie citovej väzby a stupeň príbuzenstva. Je nesporné, že súd pri náhrade nemajetkovej ujmy prihliada aj na to, či pozostalí neboli morálne uspokojení v podobe odsúdenia páchatel'a za trestný čin alebo poskytnutím ospravedlnenia. Okresný súd sa nedostatočne vysporiadal s kritériami na strane pôvodcu zásahu. Vodič sa opakovane ospravedlnil, bolo zrejmé, že celá situácia ho veľmi mrzí a je pravdepodobné, že sa s ňou nedokáže nikdy vyrovať. V tomto duchu sa nesie i stabilná judikatúra, ktorá prijala závery, že majetkové pomery pôvodcu zásahu je potrebné zohľadniť nie z pohľadu výšky priznanej satisfakcie, ale z pohľadu možnosti reálneho uspokojenia priznaných nárokov. Prípadná priznaná náhrada na nemajetkovú ujmu pre žalobcov nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a nemôže byť likvidačná pre pôvodcu zásahu. Nie sú rozhodujúce pomery žalovaného 2., pretože ten nijako do práv žalobcov nezasiahol. Odsek 91 napadnutého rozsudku nemôže obstať, pokiaľ okresný súd chcel prihliadnuť na majetkové pomery žalovaného 1. tak mali byť rozhodujúce tie v čase rozhodovania. Pokiaľ mal za to, že bude schopný hradit dané sumy v rozmedzí 40 rokov, potom bolo na mieste aj plnenie rozložiť na 40 rokov. Okresný súd nedostatočne zohľadnil majetkové pomery žalovaného 1., a tento jeho postup je účelový vo vzťahu k stabilnej judikatúre, preto ak súd mal za to, že sú rozhodujúce jeho majetkové pomery (čo je evidentné) mal týmto pomerom prispôbiť aj plnenie. Okresný súd sa nesprávne vysporiadal s námietkou premlčania. Pre plynutie premlčacej doby

čo do jej začatia a dĺžky voči žalovanému 2. je rozhodujúci § 15 ods. 2 zákon o povinnom zmluvnom poistení v spojení s § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Nie je možné na jednej strane prijať aplikáciu zákona o povinnom zmluvnom poistení, t. j. záver o tom, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle ustanovenia § 13 ods. 2 a 3 spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a zároveň na strane druhej ustanovenia tohto zákona vo vzťahu k premlčaniu ignorovať. K úmrtiu nebohej došlo dňa 13.7.2017, kedy tento moment je potrebné považovať za vedomosť o výške škody a o tom, kto ju spôsobil. K riadnemu uplatneniu nároku voči žalovanému 2. došlo podaním žaloby dňa 20.12.2019, teda po uplynutí dvojročnej subjektívnej premlčacej doby, ktorá uplynula dňa 13.7.2020. Vo vzťahu k uplatnenému nároku na nemajetkovú ujmu voči žalovanému, v postavení poisťovateľa, nie je možné v otázke premlčania prijať záver o aplikácii ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka. Rovnako tak nie je možné prijať záver o aplikácii ustanovenia § 104 Občianskeho zákonníka. Odôvodnenie je nepreskúmateľné (poukaz rozhodnutia NS SR sp. zn. 4Cdo 171/2005, Ruiz Torija c/a Španielsko z 9.decembra 1994, séria A, č. 303-A), Komisie / napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91/ a Ústavného súdu SR /nález sp. zn. I. ÚS 226/2003/, keď v odôvodnení rozsudku okresný súd neuviedol v rozpore s § 220 ods. 2 CSP, ktoré skutočnosti považoval za preukázané, ktoré za preukázané nepovažoval, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil.

Žalovaný 2. sa vyjadril k odvolaniu žalobcov a žalovaného 1. a uviedol tak, že zopakoval, že neboli dostatočne zohľadnené všetky atribúty nevyhnutné pre posúdenie náhrady nemajetkovej ujmy. Na strane Žalobcov nebola dostatočne zohľadnená 1. intenzita vzťahu Žalobcu so zomrelým; 2. vek zomrelého a pozostalých, ako aj existenčná závislosť na nebohom, 3. morálne zadostučinenie, a na strane pôvodcu zásahu. Na strane žalovaného 1. nebol dostatočne zohľadnený postoj žalovaného 1. (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie sa), dopad udalosti do sféry pôvodcu, majetkové pomery pôvodcu. V konaní nebola zo strany žalobcov dostatočne preukázaná citová väzba vo vzťahu k uplatňovanému nároku, keď žalobcovia odôvodňujú uplatnenú sumu stupňom príbuzenstva. Konajúci súd sa nedostatočne vysporiadal s kritériami na strane pôvodcu zásahu. Vodič sa opakovane ospravedlnil, bolo zrejmé, že celá situácia ho veľmi mrzí a je pravdepodobné, že sa s ňou nedokáže nikdy vyrovať. Pre priznanie samotnej nemajetkovej ujmy sú rozhodujúce pomery pôvodcu zásahu, žalovaného 1., ako osoby, ktorá do práv žalobcov zasiahla a „pretrhla“ vzťah medzi žalobcami a nebohou nezvratným zásahom. Prípadná priznaná náhrada na nemajetkovú ujmu pre Žalobcov nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a nemôže byť likvidačná pre pôvodcu zásahu. Nie sú rozhodujúce pomery poisťovateľa (žalovaného 2.), pretože ten nijako do práv žalobcov nezasiahol a zákon mu nedáva legislatívne možnosti zmiernenia následkov smrti poškodeného ospravedlnením sa, prejednaním veci a pod.

Žalobcovia sa vyjadrili k odvolaniu žalovaného 1. a žalovaného 2. tak, že odvolanie žalovaného 1. v spojení s doplnením považuje za zmätočné, pričom nespĺňa zákonom predpísané kritéria. Nie je zrejmé z čoho žalovaný 1. usudzuje, že rozhodnutie je „dostatočne neopodstatnené“. Samotný skutok žalovaného 1. je dostatočným odôvodnením na uplatnenie nárokov žalobcov a ich priznanie v celom rozsahu. Žalovaný 2. v odvolaní uvádza, že súd sa nedostatočne vysporiadal s kritériami rozhodujúcimi na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy, ako aj to, že nebola dostatočne preukázaná citová väzba. Žalovaný 2. bol prítomný na pojednávaní, pri výsluchoch žalobcov. Ak považoval za potrebné objasniť citové väzby, mal možnosť klásť otázky. Citové väzby medzi žalobcami a ich manželkou, resp. matkou, ktorá prišla tragicky o život, nemožno nahradiť. Výška náhrady nemajetkovej ujmy by sa nemala paušalizovať, ale mala by zohľadňovať všetky skutočnosti viažuce sa k danej udalosti. Nárok nie je premlčaný, bol uplatnený včas, t.j. v trojročnej premlčacej lehote (poukaz na uznesenie NS SR sp. zn. 5Cdo/265/2009). Rovnaký postup, a to uplatnenie ust. § 101 Občianskeho zákonníka, možno sledovať aj z rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 542/2013.

Žalovaný 2. sa vyjadril k vyjadreniu žalobcov k vyjadreniu žalovaného 2. k odvolaniu žalobcov a uviedol, že neboli dostatočne zohľadnené všetky atribúty nevyhnutné pre posúdenie náhrady nemajetkovej ujmy. Na strane žalobcov nebola dostatočne zohľadnená 1. intenzita vzťahu žalobcu so zomrelým; 2. vek zomrelého a pozostalých, ako aj existenčná závislosť na nebohom, 3. morálne zadostučinenie, a na strane pôvodcu zásahu. Na strane žalovaného 1. nebol dostatočne zohľadnený 1. postoj žalovaného 1.

(ľútosť, náhradu škody, ospravedlnenie sa), 2. dopad udalosti do sféry pôvodcu, 3. majetkové pomery pôvodcu. Prekvapivé je vyjadrenie žalobcov, že pokiaľ nepreukázali citové väzby, tak žalovaní mali možnosť sa počas výsluchov pýtať otázky, tak aby tieto väzby boli preukázané. Uvedené je v priamom rozpore s kontradiktórnosťou súdneho konania v kontexte úloh/rolí jednotlivých účastníkov konania, kde je práve vecou a povinnosťou žalobcov preukazovať tvrdené skutočnosti a riadne zdôvodňovať svoj nárok. Pokiaľ žalobcovia nedokázali zdôvodniť svoj nárok, kedy sa vyžadovalo konkrétne uviesť, prečo si uplatňujú práve takúto výšku náhrady nemajetkovej ujmy. Z uvedeného kontextu je zrejmé, že takto uplatnený nárok nebol vôbec zdôvodnený a preukázaný nárok nebol uplatnený riadne. V tomto kontexte poukazujú aj na nesprávny postup súdu, ktorý priznal paušálne sumy na základe stupňa príbuzenstva, čo spiera individuálny charakter uplatneného nároku.

Žalobcovia sa vyjadrili k vyjadreniu žalovaného 2. k vyjadreniu žalobcov k vyjadreniu žalovaného 2. k odvolaniu žalobcov tak, že na všetky podstatné skutočnosti už bolo poukázané v predchádzajúcich vyjadreniach.

Žalovaný 1. sa vyjadril k odvolaniu žalobcov a žalovaného 2. tak, že súdom určená nemajetková ujma je neprimerane vysoká a nemožná splatiť osobe vo finančnej situácii žalovaného 1., ktorý požiadal o splátkový kalendár v mesačných splátkach po 50,- Eur.

Žalovaný 2. sa vyjadril k vyjadreniu žalovaného 1. k odvolaniu žalobcov a žalovaného 2. tak, že súhlasí so žalovaným 1., že priznané sumy sú neprimerane vysoké. Okresný súd pri rozhodovaní nezohľadnil pomery na strane žalovaného 1. ako jedinej osoby, ktorá do práv žalobcov zasiahla. Apeloval na okresný súd, aby pri rozhodovaní posudzoval zásadné kritéria, ktoré sú rozhodujúce pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Ktiteriá na strane žalobcov (tých, do ktorých práv sa zasiahlo), kedy ide najmä o intenzitu vzťahu žalobcu so zomrelým, vek zomrelého a pozostalých, ako aj existenčná závislosť na nebohej; morálne zadosťučinenie, a na strane pôvodcu zásahu, žalovaného 1., kedy je potrebné zohľadniť najmä postoj žalovaného 1. (ľútosť, náhradu škody, ospravedlnenie sa), dopad udalosti do sféry pôvodcu, majetkové pomery pôvodcu. Vo vzťahu k žiadosti splátok ide o rozhodnutie žalovaného 1., ktoré odzrkadľuje jeho majetkové pomery, možnosti a schopnosti uhrádzať akúkoľvek priznanú sumu. V konaní nebola dostatočne preukázaná citová väzba vo vzťahu k uplatňovanému nároku, keď žalobcovia odôvodňovali uplatnenú sumu stupňom príbuzenstva. Súd pri náhrade nemajetkovej ujmy prihliada aj na to, či pozostalí neboli morálne uspokojení v podobe odsúdenia páchatel'a za trestný čin alebo poskytnutím ospravedlnenia. Základným princípom nemajetkovej ujmy a jej odškodnenia v peniazoch je princíp primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá je spôsobilá aspoň sčasti zmierniť dôsledky neoprávneného zásahu a umožňuje, aby výška náhrady na jednej strane nevytvárala priestor pre obohacovanie sa, ale na druhej strane umožňovala spravodlivé zadosťučinenie pozostalých. Pre priznanie samotnej nemajetkovej ujmy sú rozhodujúce pomery pôvodcu zásahu, žalovaného 1., ako osoby, ktorá do práv žalobcov zasiahla a „pretrhla“ vzťah medzi žalobcami a nebohou nezvratným zásahom. Nie sú rozhodujúce pomery poisťovateľa (žalovaného 2.), pretože ten nijako do práv žalobcov nezasiahol a zákon mu nedáva legislatívne možnosti zmiernenia následkov smrti poškodeného ospravedlnením sa, prejednaním veci a pod. Okresný súd vychádzal z majetkových pomerov žalovaného 2. a nezaoberal sa možnosťou a schopnosťou náhrady nemajetkovej ujmy zo strany žalovaného 1. Odôvodnenie odsku 91 nemôže obstať. Pokiaľ konajúci súd chcel prihliadať na majetkové pomery žalovaného 1., tak mali byť rozhodujúce tie v čase rozhodovania. Uplatnený nárok je v celom rozsahu premlčaný. Pokiaľ okresný súd prijal záver, že nemajetková ujma je škodou a je daná pasívna vecná legitímácia žalovaného 2., potom nárok uplatňovaný voči žalovanému 2. musí byť vyhodnotený ako uplatnenie si náhrady škody, pretože zákon o povinnom zmluvnom poistení náhradu iných alebo obdobných nárokov nepozná – pozná len náhradu škody. V konaní je rozhodujúci zákon o povinnom zmluvnom poistení, konkrétne aplikácia ustanovenia § 15 ods. v spojení s ustanovením § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka. K úmrtiu nebohej došlo dňa 13.7.2017, kedy tento moment je potrebné považovať za vedomosť o výške škody a o tom, kto ju spôsobil. K riadnemu uplatneniu nároku voči žalovanému 2. došlo podaním žaloby dňa 20.12.2019, teda po uplynutí dvojročnej subjektívnej premlčacej doby, ktorá uplynula dňa 13.7.2019. Vo vzťahu k uplatnenému nároku na nemajetkovú ujmu voči žalovanému 2. v postavení poisťovateľa, nie je možné v otázke premlčania prijať záver o aplikácii ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka.

Žalobcovia sa vyjadrili k vyjadreniu žalovaného 1. k odvolaniu žalobcov a k vyjadreniu žalovaného 2. tak, že sa nestotožňujú so spôsobom splácania žalovaným 1. v akejkoľvek sume splátok a žalovaný 2. neuviedol žiadne nové skutočnosti, ku ktorým by bolo potrebné sa vyjadriť.

Žalovaný 1. sa vyjadril k vyjadreniu žalovaného 2. k vyjadreniu žalovaného 1. k odvolaniu žalovaného 2 tak, že zotrváva na svojom (ostatnom) vyjadrení.

Odvolačný súd, skôr ako mohol pristúpiť k meritórnemu preskúmaniu veci na základe podaného odvolania žalobcov, musel sa zaoberať naplnením formálnych podmienok pre ich podanie, medzi nimi prednostne otázkou, či odvolanie žalobcov aj voči I. výroku podal oprávnený subjekt – strana (§ 359 Civilného sporového poriadku) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcov, čo do výroku I. (vyhovenie žalobe – čiastočne) je nevyhnutné odmietnuť (§ 386 písm. b/ Civilného sporového poriadku), nakoľko ide o rozhodnutie, proti ktorému podala odvolanie (I. výrok) neoprávnená osoba.

Podľa § 359 CSP, odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

Citované ustanovenie obmedzuje právo strany podať odvolanie. Toto obmedzenie spočíva v tom, že právo podať odvolanie priznáva strane len v tom prípade, ak bolo rozhodnutie vydané v jej neprospech. Kedy je tomu tak, je už ponechané na výklad orgánov aplikujúcich právo (súd). Na strane žalovaného 1. sa zisťuje tzv. materiálna ujma, ktorá sa určuje tým, či vydané rozhodnutie svojim obsahom znevýhodňuje žalovaného 1., t. j. či právne účinky rozhodnutia zhoršujú jeho právne postavenie (zúžením jeho práv, rozšírením jeho povinností) a či preto u neho existuje možnosť požadovať na súde vyššej inštancie odchylné rozhodnutie vo svoj prospech. Rozhodnutie bolo vydané v neprospech strany, ak bola strane spôsobená aj nepatrná ujma. Táto ujma však musí existovať objektívne, nestačí len subjektívne presvedčenie strany, že jej bola spôsobená ujma.

V prejednávanej veci má odvolací súd ako orgán aplikujúci právo, teda aj citovaného ustanovenia § 359 Civilného sporového poriadku za to, že na strane žalobcov vo vzťahu k I. výroku napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie nevznikla žiadna ani len nepatrná ujma, ktorá by bola objektívne zistiteľná, bez ohľadu na subjektívny pocit žalobcov.

S poukazom na uvedené v odseku 30 odvolanie žalobcov voči I. výroku napadnutého rozsudku podala neoprávnená osoba, odvolací súd, preto odvolanie žalobcov voči I. výroku použitím ust. § 386 písm. b) Civilného sporového poriadku odmietol.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku (zákon č. 160/2015 Z. z., ďalej aj „CSP“), po zistení, že odvolania (žalobcov 1. až 4. - II. výrok, žalovaného 1. - I. výrok, žalovaného 2. - I. a III. výrok) boli podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenými subjektami – zároveň stranami, v ktorých neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolania majú zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolatelia použili zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 CSP) a dôvodmi všetkých odvolaní (§ 380 ods. 1 CSP), s prihliadnutím ex offo na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok, ktoré nezistil (§ 380 ods. 2 CSP), súc pritom viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštancie bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na verejnej tabuli a na webovej stránke súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 CSP), a dospel k záveru, že odvolaniam nie je možné priznať úspech, keďže rozsudok (I., II., III. výrok) je vecne správny, preto postupom podľa § 387 CSP tento potvrdil.

Predmetom konania na súde prvej inštancie bol nárok žalobcu 1. voči žalovaným v 1. a 2. zaplatiť sumu 50.000,- Eur s tým, z'č plnením jedne'ho zo z'čalovany'ch zanika' v rozsahu tohto plnenia povinnosť plnenia druhe'ho zo z'čalovany'ch, nárok žalobcu 2. voči žalovaným 1. a 2. zaplatiť sumu 20.000,- Eur s tým, z'č plnením jedne'ho zo z'čalovany'ch zanika' v rozsahu tohto plnenia povinnosť plnenia druhe'ho zo z'čalovany'ch, nárok žalobcu 3. voči žalovaným 1. a 2. zaplatiť sumu 20.000,- Eur s tým, z'č plnením jedne'ho zo z'čalovany'ch zanika' v rozsahu tohto plnenia povinnosť plnenia druhe'ho zo z'čalovany'ch, nárok žalobkyne 4. voči žalovaným 1. a 2. zaplatiť sumu 20.000,- Eur s tým, z'č plnením jedne'ho zo z'čalovany'ch zanika' v rozsahu tohto plnenia povinnosť plnenia druhe'ho zo z'čalovany'ch.

Predmetom prieskumu odvolacieho súdu vymedzeným rozsahom a dôvodmi odvolaní žalobcov 1. až 4., žalovaného 1. a žalovaného 2. bolo posúdiť, či súd prvej inštancie rozhodol vo veci správne ak I. výrokom (uložil žalovaným 1. a 2. zaplatiť žalobcovi 1. sumu 30.000,- Eur, žalobcovi 2. sumu 10.000,- Eur, žalobcovi 3. sumu 10.000,- Eur a žalobcovi 4. sumu 10.000,- Eur do troch dní od pr'čvoplatnosti rozsudku s tým, z'č plnením jedne'ho zo z'čalovany'ch zanika' v rozsahu tohto plnenia povinnosť plnenia druhe'ho zo z'čalovany'ch, II. výrokom vo zvyšku žalobu zamietol (zaplatiť žalobcovi 1. sumu 20.000,- Eur, žalobcovi 2. sumu 10.000,- Eur, žalobcovi 3. sumu 10.000,- Eur a žalobkyne 4. sumu 10.000,- Eur), III. výrokom (rozhodol, že žalovaný 1. a žalovaný 2. sú povinní zaplatiť žalobcom 1. až 4. na'čhradu trov konania v rozsahu 100 % z priznany'ch su'm s tým, z'č plnením jedne'ho zo z'čalovany'ch zanika' v rozsahu tohto plnenia povinnosť plnenia druhe'ho zo z'čalovany'ch).

Odvolací súd nemal dôvod nesúhlasíť s argumentáciou použitou súdom prvej inštancie na podporu ním zvoleného spôsobu rozhodnutia vo veci samej (tak ako táto - rozumej argumentácia - vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku). U dôvodov predostretých súdom prvej inštancie dostatočne jasne a i objektívne presvedčivo by tak zásadne postačovalo i len konštatovať ich správnosť a odvolať sa na ne (prvá časť ust. § 387 ods. 2 CSP), odvolací súd však aj v tejto konkrétnej veci musí učiniť zadosť tiež povinnosti vyporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (§ 387 ods. 3 veta druhá CSP) a preto, ale aj pre celkovú úplnosť nad rámec už uvedeného súdom prvej inštancie doplní (§ 387 ods. 2 CSP in fine) nasledovné:

Žalovaný 2. namietal, že konanie má i inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, a to odňatie súdu prvej inštancie konať pred súdom a nedostatočné a chybné odôvodnenie rozhodnutia. Citoval § 220 ods. 2 CSP a dôvodil, že odôvodnenie rozsudku je dôležitým predpokladom jeho preskúmateľnosti. Konajúci súd sa nevysporiadl s argumentáciou žalovaného 2., nedostatočne zohľadnil majetkové pomery žalovaného 1. nesprávne vec posúdiť vo vz'čahu k premlčaniu uplatneného nároku. V rozpore so zákonom neuviedol aké skutočnosti považoval za preukázané, ktoré za preukázané nepovažoval, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, odôvodnenie je nepreskúmateľné. Vada konania spočívajúca v nedostatočnom odôvodnení rozsudku je v zmysle ustálenej judikatúry vo svojej podstate porušením základného práva účastníka na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. zákona č. 460/2001 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Citovala z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/171/2005.

Po preskúmaní obsahu spisu a odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolací súd konštatuje, že rozsudok súdu prvej inštancie zodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí v zmysle 220 ods. 2 CSP. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán v prejednávanej spore, výsledky vykonaného dokazovania a uviedol právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednaný spor a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Do práva na spravodlivý proces nepatrí súčasne aj právo strany konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (porov. rozhodnutie ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 252/04). Rovnako neznamená ani to, aby strana bola pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkou a právnymi názormi (porov. rozhodnutie ÚS SR sp. zn. I. ÚS 50/04). Ústavný súd Slovenskej republiky v zhode s rozhodovacou praxou Európskeho súdu pre ľudské práva stabilne judikuje, že povinnosť súdu odôvodniť

svoje rozhodnutie neznamená automaticky povinnosť poskytnúť podrobnú odpoveď na každý nastolený argument. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. sp. zn. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05, III. ÚS 191/2013). Rozsah povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzované s ohľadom na okolnosti každého prípadu (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/163/2015 zo 17. marca 2016). Zistenia súdu prvej inštancie majú vecné i logické zakotvenie vo vykonaných dôkazoch a prijaté skutkové a právne závery sú odôvodnené zrozumiteľne a v súlade s ustálenou súdnou praxou, pri súčasnom zohľadnení ochrany subjektívneho práva sporových strán, ich rovnosti v uplatnení práv, ochrany ich oprávnenej dôvery v právo, ako i predvídateľnosti súdneho rozhodnutia.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia jednoznačne vyplýva, že súd prvej inštancie posúdil všetky relevantné okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu práva, a to tak na strane žalobcov, ako aj žalovaných, tiež intenzitu vzťahu žalobcov s nebohú a vecne správne rozhodol aj o výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozhodnutia kvalifikovane vyhodnotil zákonom stanovené kritériá pre určenie spôsobu a výšky zadostučenia v zmysle § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, a to závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy, ako aj okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. Rovnako tak vyhodnotil judikatúrou a súdnou praxou ustálené kritériá, ktoré je potrebné skúmať na strane poškodených subjektov (najmä intenzita vzťahu so zomrelou, vek zomrelej a pozostalých, otázka hmotnej závislosti pozostalých na usmrtenej osobe, poskytnutie inej satisfakcie), ale aj okolnosti na strane zodpovednostného subjektu (postoj žalovaného, majetkové pomery, miera zavinenia). V zmysle ustálenej judikatúry požiadavka riadneho odôvodnenia rozhodnutia bola v prípade napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie splnená. Súd prvej inštancie náležite prihliadol na všetko, čo počas konania vyšlo najavo, vrátane toho, čo tvrdili strany konania. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami súdu prvej inštancie pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Súčasne poskytol odpoveď na podstatné a relevantné argumenty, pričom riešenie konkrétneho právneho problému bolo jasne a zreteľne dané (porov. napr. rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 36/2010, II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07). Súd prvej inštancie svoje právne závery podporil rozhodnutiami vyšších súdov Slovenskej republiky.

Ústavný súd Slovenskej republiky v zhode s rozhodovacou praxou Európskeho súdu pre ľudské práva stabilne judikuje, že povinnosť súdu odôvodniť svoje rozhodnutie neznamená automaticky povinnosť poskytnúť podrobnú odpoveď na každý nastolený argument. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. sp. zn. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05, III. ÚS 191/2013). Rozsah povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzované s ohľadom na okolnosti každého prípadu (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/163/2015 zo 17. marca 2016).

Nedôvodnými tak boli námietky žalovaného 2. o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, o jeho nepreskúmateľnosti, odvolací súd sa preto nestotožnil ani s názorom žalovaného 2., že súd prvej inštancie svojím rozhodnutím zasiahol do jeho práva na spravodlivý proces.

Súčasťou súkromného života je nepochybne aj rodinný život, zahŕňajúci vzťahy medzi blízkymi príbuznými a preto rešpektovanie súkromného, teda i rodinného života musí zahŕňať právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami, aby bolo možné okrem iného tiež rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť. Zavinená smrť blízkej osoby môže vzhľadom na vzájomné úzke a pevné sociálne, morálne, citové a kultúrne väzby predstavovať vážnu nemateriálnu ujmu pre rozvíjanie a naplňovanie osobnosti postihnutej fyzickej osoby. Spôsobená smrť blízkej osoby preto môže vzhľadom k vzájomným úzkym a pevným sociálnym i citovým väzbám predstavovať natoľko závažnú nemateriálnu ujmu pre rozvíjanie a naplňovanie osobnosti pozostalého, že môže byť kvalifikovaná aj ako ujma znižujúca jeho

dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti (por. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. PL. ÚS 16/04 zo 4. mája 2005). Strata blízkej osoby je pre väčšinu ľudí tou najväčšou stratou, s ktorou sa môžu vo svojom živote stretnúť (porov. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14 z 22. decembra 2015).

Usmrtenie človeka je vážnym zásahom do súkromia a duševného zdravia blízkych osôb tak ako to správne okresný uzavrel. Odvolací súd dáva do pozornosti rozsudok NS SR sp. zn. 5Cdo/265/2009, v ktorom sa konštatuje, „ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločensva (vzťahu) s blízkou osobou.“, ďalej že „zásah so sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti“.

Zavinená smrť blízkej osoby, môže vzhľadom k vzájomným úzkym a pevným sociálnym, morálnym a citovým väzbám predstavovať natoľko závažnú nemateriálnu ujmu pre rozvíjanie a napĺňanie osobnosti pozostaleho, že môže byť kvalifikovaná ako ujma znižujúca jeho dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. PL. ÚS 16/04 zo 4. mája 2005). Z tohto pohľadu ustanovenia Občianskeho zákonníka upravujú podmienky pre uplatnenie finančnej satisfakcie za ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby. Strata blízkej osoby je pre väčšinu ľudí tou najväčšou stratou, s ktorou sa môžu vo svojom živote stretnúť (obdobne nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14 z 22. decembra 2015). Preto šokujúca smrť manželky a matky žalobcov predstavuje udalosť mimoriadnu s nenapraviteľným následkom, v prípade ktorej je morálna satisfakcia z hľadiska zadosťučinenia nepostačujúca, a preto súd prvej inštancie postupoval správne ak aplikoval § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka a vychádzal z kritérií pre určenie výšky nemajetkovej ujmy a to závažnosť vzniknutej ujmy, ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo s poukazom na konanie žalovaného 1., ktorý dopravnú nehodu zavinil.

V súvislosti s kritériom závažnosti nemateriálnej ujmy u každého zo žalobcov odvolací súd poukazuje na skutkové zistenia a správne závery súdu prvej inštancie uvedené v odôvodnení na strane 25, 26, 28, 29, 30 napadnutého rozsudku. Odvolací súd ešte dopĺňa, že táto intenzita bola daná už tým, že vo vzťahu žalobcu k manželke išlo o 40 ročné fungujúce manželské spoluzitie, vo vzťahu k žalobcom 2., 3., 4. išlo o vzťah k matke, umocnený aj tým, že hoci títo žalobcovia boli už v čase smrti svojej matky dospelí, naďalej s rodičmi žili v spoločnej domácnosti, keď nemali ešte založené vlastné rodiny. Pričom rodina viedla harmonický život, trávili spolu čas, vzájomne si pomáhali, podporovali sa. Žalobcovia 2., 3., 4. stratili svoju matku vo veku, kedy si jej stratu veľmi uvedomovali, navyše za situácie, keď naďalej žijú s rodičmi v spoločnej domácnosti. Všetci žalobcovia ťažko znášajú stratu manželky a matky, pričom so stratou sa budú vyrovnávať po celý zvyšok života, takže akákoľvek peňažná čiastka nie je vôbec spôsobilá celkom zmierniť ich útrapy, ktoré budú stále pretrvávať, keďže puto medzi manželmi ale aj rodičom a dieťaťom je putom natoľko silným, že ho za žiadnych okolností nemožno celkom pretrhnúť, na stratu manželky a predovšetkým matky zabudnúť a vyrovnáť sa s ňou. Najsilnejšie rodinné väzby sú práve tie, ktoré sú tvorené v priamej príbuzenskej línii, alebo sú utvorené na základe dlhodobého spoluzitia v spoločnej domácnosti, a to medzi rodičmi a deťmi, manželmi (často tiež medzi súrodencami). Psychická bolesť, ktorá v prípade straty veľmi blízkeho človeka je často vnímaná ako neznesiteľná fyzická obmedzujúca aktivity pozostaleho, často vyžadujúca odbornú pomoc (v dôsledku duševných problémov). Hoci v konaní žalobcovia netvrdili, ani nepreukazovali, že by v súvislosti so smrťou manželky a matky vyhľadali odbornú pomoc, uvedené však nijako neznižuje skutočnosť, že jednoznačne boli zasiahnutí stratou svojej manželky/matky ako osoby, ktorej nezastupiteľným poslaním je práve upevňovanie a pozitívne rozvíjanie citových vzťahov, rodinnej spolupatričnosti, odovzdávanie manželskej a materskej lásky, na ktorých je človek existenčne závislý. Ich absencia sa negatívne prejaví nielen vo sfére osobnostného prežívania, ale významným spôsobom ovplyvní celý budúci život človeka. Strata takéhoto člena rodiny predstavuje nenávratnú deštrukciu medziludských väzieb, vytvárajúcich základ rodinného života. Následkom toho je zmena plne fungujúcej rodiny, na navždy strádanú v jednotlivých oblastiach rodinného života, ovplyvňujúcu tiež sebarealizáciu pozostalých členov rodiny.

Smrť manžela aj rodiča je vždy mimoriadnym zásahom do ich osobnostných práv, preto v takomto prípade ani nie je potrebné preukazovať žiadnu osobitnú mimoriadnosť zásahu. Narušenie takýchto vzťahov potom najmä v prípade, ak k nemu dôjde nečakane v dôsledku neočakávanej tragickej udalosti, vyvolá nielen zásah do telesnej integrity jedinca priamo zasiahnutého takouto udalosťou, ale aj do integrity jeho blízkych osôb. Akákoľvek peňažná kvantifikácia duševných útrap je spojená s problémom, že pri nej nie je možné vychádzať z objektívne merateľných výsledkov. Tu však súd prihliadol na okolnosti danej veci, kedy z vykonaného dokazovania vyplynulo, že všetci žalobcovia (manžel aj dospelé deti) žili s nebohú v spoločnej domácnosti, žalobca žil s manželkou v harmonickom 40 ročnom manželstve. Pričom celá rodina sa vyznačovala vysokou mierou vzájomnej naviazanosti a spolupatričnosti. Vo vzťahu k žalobcom 1., 2., 3., 4. nemožno prehliadať ani charakter hodnôt, do ktorých bolo zasiahnuté a ich ochranu garantovanú Ústavou Slovenskej republiky (podľa článku 41 ods. 1 manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona). Podľa článku 1 základných zásad zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov manželstvo ako zväzok spoločnosť všestranne chráni, podľa článku 2 spoločnosť chráni všetky formy rodiny, podľa článku 3 ods. 1 rodičovstvo je spoločnosťou mimoriadne uznávaným poslaním ženy a muža. Pričom aj Občiansky zákonník v § 116 veta pred bodkočiarkou definuje, že blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel. Závery v uvedenom význame (o vzťahoch nebohej so žalobcami a samotnej strate) účinne spochybnené neboli, pričom žalovaní, ktorých zaťažovalo dôkazné bremeno, toto neuniesli.

Súd prvej inštancie dôsledne postupoval aj pri hodnotení dôkazu výsluchov žalobcov a žalovaného 1. v súlade s ust. § 191 ods. 1, 2 CSP (dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo; vierohodnosť každého vykonaného dôkazu môže byť spochybnená, ak zákon neustanovuje inak).

S ohľadom na uvedené v odsekoch 44, 45, 46 sa odvolací súd nestotožnil s námietkou žalovaného 2., že v konaní nebola dostatočne preukázaná citová väzba vo vzťahu k uplatňovanému nároku, ako aj s námietkou žalovaného 1., že priznaná výška nebola odôvodnená (s poukazom aj na nižšie uvedené).

Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Judikatúra súdov v oblasti ochrany osobnosti sa zhoduje na primárnom význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernení nepriaznivého následku neoprávneného zásahu, keďže nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom slova zmysle ani nedá odškodniť a rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť.

Samotná povaha náhrady nemajetkovej ujmy vylučuje možnosť akejkoľvek spoľahlivej kvantifikácii, keďže sa peniazmi odškodňuje osobnosť človeka, pričom priznávané sumy majú zodpovedať príjmovým pomerom v Slovenskej republike, poukazujúc aj na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, podporne aj na kvantifikáciu iných foriem odškodnenia (zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi). Pôvodná právna úprava v Českej republike pri odškodňovaní úmrtia v rámci inštitútu náhrady škody priznávala paušálne zákonný nárok na jednorazové odškodnenie v prípade úmrtia rodiča sumou 240.000,- Kč, a nad uvedenú sumu bolo možné domáhať sa ďalšej satisfakcie podľa ustanovení na ochranu osobnosti (porov. rozhodnutie ÚS ČR sp. zn. PL 16/2004).

K výške peňažnej náhrady aj odvolací súd poukazuje na to, že táto je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Preto súd musí prihliadnuť okrem závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ale i k požiadavke nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Vodiacimi parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie, inak napriek poskytnutému odškodneniu by sa poškodení mohli naďalej kvalifikovať ako obeť porušenia

Dohovoru o ľudských právach. Na druhej strane pri zachovaní proporcionality, výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne. Rozhodujúcim je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí tiež odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Judikatúra súdov v oblasti ochrany osobnosti sa zhoduje na primárnom význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernení nepriaznivého následku neoprávneného zásahu (keďže nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom slova zmysle ani nedá odškodniť a rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť). V náleze Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. 1568/09 bol konštatovaný zásah do práva na ochranu osobnosti civilným deliktom a primerané zadosťučinenie označené za jednu z civilnoprávných sankcií, ktorá má odrádzať rušiteľa chránených osobnostných statkov a jeho možných nasledovníkov protiprávneho konania a byť tak nástrojom prevencie (už označený nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14 z 22. decembra 2015). Kritériu primeranosti priznávanej peňažnej satisfakcie priamo úmerne zodpovedá aplikácia tzv. „statusu obete“ podľa čl. 34 Dohovoru o ľudských právach, ktorú objasnil Európsky súd pre ľudské práva v prípade Scordino proti Taliansku v rozhodnutí zo 6. marca 2007 sťažnosť č. 43662/98, ako i v prípade Stanková v. Slovenská republika v rozhodnutí z 9. októbra 2007 č. sťažnosti 7205/02. Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že pokiaľ má náprava kompenzačný charakter, jej výška nemusí byť rovnaká, akú by priznal v porovnateľných prípadoch súd, nesmie však byť zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, pričom pri posudzovaní tejto primeranosti je potrebné zohľadňovať aj životnú úroveň v danej krajine, a tiež to, či priznaná suma nevybočuje z právnej tradície v danej krajine, aj to, ako rýchlo sa jej sťažovateľ domohol (JUDr. Andrea Erdősová, PhD.: Krátke pojednanie o škodách, ujmach a ich náhradách vo svetle judikatúry súdov vnútroštátnych, českých, Súdneho dvora Európskej únie i Európskeho súdu pre ľudské práva). V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje opäť na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14, ktorý konštatoval, že „pri stanovení výšky čiastky relutárnej náhrady je nutné použiť princíp proporcionality tiež spôsobom, že všeobecné súdy porovnávajú čiastky tejto náhrady prisúdené v iných prípadoch“. Ústavný súd ČR v náleze sp. zn. I. ÚS 2844/14 sformuloval aj kritériá pre určovanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Za okolnosti, ktoré je potrebné skúmať na strane poškodeného, sú považované najmä: a) intenzita vzťahu žalobcu so zomrelým, b) vek zomrelého a pozostalých, c) otázka hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenej osobe, d) prípadné poskytnutie inej satisfakcie. Pre výšku náhrady je kľúčová najmä kvalita vzájomného vzťahu osôb narušená neoprávneným zásahom, psychická bolesť zo straty veľmi blízkeho človeka je často vnímaná ako neznesiteľná, fyzická, obmedzujúca ostatné aktivity pozostalého, často prerastajúca do duševného ochorenia. Pri zohľadnení veku zomrelého sa odlišuje nakoľko je prežívaná strata novorodenca jeho rodičmi, strata rodiča jeho deťmi, alebo strata osoby v dôchodkovom veku jej vnúčatami. Dôležitú úlohu má aj pocit zodpovednosti rodiča za svoje deti. Strata osoby, na ktorej je pozostalý existenčne závislý sa prejaví aj vo sfére osobnostného prežívania. Iná forma satisfakcie než peňažná (napr. ospravedlnenie škodcu) nemôže byť sama osebe dostačujúca, jej poskytnutie a následné posúdenie jej významu však môže mať za následok zníženie peňažnej náhrady. Za okolnosti, ktoré je potrebné skúmať na strane pôvodcu zásahu (škodcu, žalovaného) za predpokladu, ak majú zároveň vplyv na vnímanie ujmy oprávnenými osobami sú považované najmä: a) postoj žalovaného (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a pod.), b) dopad udalosti do duševnej sféry pôvodcu - fyzickej osoby, c) jeho majetkové pomery, d) miera zavinenia škodcu eventuálne miera spoluzavinenia usmrtenej osoby. Postoj škodcu môže podstatným spôsobom ovplyvniť vnímanie ujmy pozostalými, ústretové správanie, ospravedlnenie alebo prejavená ľútosť škodcu môžu zmierniť dopady nemajetkovej ujmy, naopak jeho ľahostajnosť, arogancia či vyjadrená bezcitnosť môže ujmu pozostalých osôb ešte prehĺbiť.

Vzhľadom na požiadavku kazuistiky odvolací súd príkladmo uvádza, že rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 7C/276/2011-96 z 31.5.2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/315/2012-125 z 26.11.2012, súd žalobe v plnom rozsahu vyhovel a priznal náhradu nemajetkovej ujmy každému žalobcovi 10.000,- Eur, v dôsledku úmrtia ich matky pri dopravnej nehode (nedbanlivostný trestný čin), rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 16C/627/2015 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 16C/327/2015 zo dňa 10.6.2016 a v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25Co/214/2016 bola žalobcom 2., 3., 4. ako dospelým synom priznaná nemajetková ujma v sumách 9.000,- Eur, 5.000,- Eur, 4.000,- Eur v súvislosti so smrťou ich otca pri dopravnej nehode, rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 8C/21/2014 zo dňa 24.11.2015 v spojení s dopĺňacím rozsudkom sp. zn. 8C/21/2014-196 zo dňa 11.1.2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23Co/337/2016 zo dňa 28.11.2016 bola žalobcovi 2., 3. každému (dospelému) priznaná suma 7.500,- Eur ako nemajetková ujma v súvislosti so smrťou ich otca pri dopravnej nehode, rozsudkom

Okresného súdu Bardejov sp. zn. 2C/25/2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 10Co/5/2018 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 16.500,- Eur matka, vo výške 10.000,- Eur bratovi (nesprávne predchádzanie na úzkej ceste), rozsudkom Okresného súdu Námestovo sp. zn. 10C/56/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8Co/165/2017 v spojení s rozhodnutím NS SR sp. zn. 5Cdo/178/2018 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy matke a otcovi každému vo výške 15.000,- Eur (smrť syna ako spolujazdec), rozsudkom Okresného súdu Prievidza sp. zn. 18C/381/2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17Co/322/2017 bola priznaná nemajetková ujma otcovi vo výške 15.000,- Eur, matke 15.000,- Eur, bratovi vo výške 10.000,- Eur (náraz do protiúderového vozidla), rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 4C/119/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7Co/286/2017 bola priznaná nemajetková ujma matke vo výške 15.000,- Eur, otcovi vo výške 15.000,- Eur, sestre vo výške 10.000,- Eur (neprimeraná rýchlosť), rozsudkom Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 5C/38/2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20Co/183/2014 bola priznaná nemajetková ujma otcovi vo výške 15.000,- Eur, matke vo výške 15.000,- Eur, bratovi vo výške 5.000,- Eur, rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 6C/51/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17Co/243/2015 bola priznaná nemajetková ujma matke v sume 10.000,- Eur, otcovi vo výške 10.000,- Eur, bratovi vo výške 5.000,- Eur (neprispôsobenie rýchlosti), rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 11C/71/2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3Co/438/2016 bola priznaná nemajetková ujma matke vo výške 10.000,- Eur, sestre vo výške 5.000,- Eur, rozsudkom Okresného súdu Revúca sp. zn. 6C/89/2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/352/2017 bola priznaná nemajetková ujma otcovi vo výške 8.240,- Eur, matke vo výške 8.240,- Eur, bratovi vo výške 4.120,- Eur (zrážka v protismere), rozsudkom Okresného súdu Prievidza sp. zn. 12C/155/2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6Co/347/2015 bola priznaná nemajetková ujma rodičom každému vo výške 7.000,- Eur, sestre vo výške 6.000,- Eur (náraz mimo cestu), rozsudkom Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 18C 276/2008 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Co 470/2011 bolo pozostalým rodičom 19-r. dcéry priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 49.790,- Eur (správca cesty), rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 12C/71/2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co 479/2012 bola pozostalému otcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 25.000,- Eur (chodec na diaľnici v strednej opitosti, zomrelý 18-ročný syn), rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 12C/60/2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17Co/ 212/2015 bola pozostalým rodičom plnoletého dieťaťa priznaná náhrada nemajetkovej ujmy každému z nich 20.000,- Eur (alkohol, zrazený chodec, vodič bez oprávnenia), rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 8C/55/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23Co/156/2016 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 10.000,- Eur za smrť manželky žalobcu v dôsledku protiprávneho úkonu zodpovedného subjektu (fyzickej osoby), spočívajúceho v porušení pravidiel cestnej premávky, a dcéram (obe už boli v čase smrti ich matky dospelé a mali vlastné rodiny) suma 8.000,- Eur a 7.500,- Eur. Rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 21C/279/2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/299/2018 súd priznal náhradu nemajetkovej ujmy žalobkyni v sume 15.000,- Eur, a plnoletým deťom, žijúcim so zomrelým v spoločnej domácnosti po 12.000,- Eur a 13.000,- Eur za smrť 50 ročného manžela, ktorý ako spolujazdec, utrpel pri nehode smrteľné zranenia. V rozsudku sp. zn. 3C/233/2013 Okresný súd Skalica v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 11Co/497/2016 rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť rodičom každému po 38.726,24 Eur, a sestre sumu 20.000,- Eur za smrť 17 ročnej dcéry a sestry, ktorú ako chodkyňu usmrtil vodič pod vplyvom alkoholu, keď vyšiel s vozidlom mimo cestu. Z rozsudku Okresného súdu Trnava sp. zn. 11C/496/2015 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25Co/258/2016 vyplýva povinnosť žalovaného zaplatiť žalobkyni sumu 15.000,- Eur ako náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá vznikla v dôsledku úmrtia manžela žalobkyne dopravnou nehodou. Rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 37C/358/2013 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26Co/724/2015 bola uložená povinnosť zaplatiť žalobcom 1., 2. (v čase nehody dospelým synom zomrelého) každému po 10.000,- Eur, žalobcom 3. a 4. (rodičom zomrelého) každému po 3.000,- Eur. Nálezom Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14 bol zrušený rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo 2535/2013, ako i rozsudok Vrchného súdu v Olomouci sp. zn. 1Co/157/2012, predmetom ktorých bol neoprávnený zásah do práva na súkromie sťažovateľiek smrťou syna a brata, spôsobenou v súvislosti s postupom lekárov nemocnice non lege artis, priznané čiastky náhrady nemajetkovej ujmy boli vo výške 1.700.000,- Kč a 1.000.000,- Kč „(s konštatovaním o. i., že pre sťažovateľky je ťažko pochopiteľné, že v niektorých prípadoch, z ich hľadiska menej závažných, dosahujú čiastky peňažnej satisfakcie porovnateľnú úroveň s náhradami za nemajetkovú

ujmu spôsobenú úmrtím blízkeho, pričom takúto nemajetkovú ujmu pociťujú pozostalí veľmi a o to viac naliehavou sa javí potreba, aby výška náhrady bola z pohľadu sťažovateľiek spravodlivo stanovená“.

Zároveň z hľadiska komparácie s právnou úpravou v Českej republike javí sa vhodné poukázať na systematickú činnosť Najvyššieho súdu Českej republiky, ktorý monitoruje činnosť českých súdov na trestnom úseku pri rozhodovaní v adhézných konaniach o nárokoch na náhradu nemajetkovej ujmy, spôsobenej trestnou činnosťou, z ktorej plynie základné rozpätie pri stanovení výšky náhrady tzv. „odškodnenia za smrť“, a to s poukazom aj na rozsudok NS ČR sp. zn. 4Tdo/1402/2015 zo dňa 12.4.2016, z ktorého odôvodnenia vyplýva, „dovolaciemu súdu sa javí ako ospravedlniteľné, aby sa stanovenie výšky náhrady odvíjalo v základnom rozpätí medzi 240.000,- Kč až 500.000,- Kč, a to pre skupinu citovo najbližšie spriaznených osôb, ako sú rodičia, deti a manželia. Je nutné zdôrazniť, že takto stanovený rozsah kompenzácie zodpovedá typovým (neutrálnym prípadom), teda takým, kde nie sú pre konkrétnu situáciu sprísňujúci či naopak zmierňujúce kritériá“, ďalej odvolací súd poukazuje na to, že v odôvodnení tohto rozsudku je aj konštatovanie, že „tiež iné európske právne úpravy sa v obdobných prípadoch prevažne pohybujú pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy za usmrtenie blízkej osoby v rozpätí od 200.000,- Kč do 500.000,- Kč (20.000,- Eur Belgicko, Rakúsko, Slovinsko, Švajčiarsko). Niektoré štáty (Fínsko, Švédsko, Maďarsko) dokonca kompenzujú nemajetkovú ujmu v ešte nižšom rozpätí od 100.000,- Kč do 200.000,- Kč, prípadne u nich zákonná úprava takejto nemajetkovej ujmy úprave absentuje, resp. náhradu nemajetkovej ujmy sekundárnych obetí vôbec neumožňuje (Nemecko, Holandsko)“. Významné pre danú vec je podľa odvolacieho súdu je aj konštatovanie v zmysle už citovaného rozsudku, že „pri konštrukcii výslednej čiastky sa možno pridržiavať kritérii, ktoré obsahuje už uvedené rozhodnutie Ústavného súdu ČR I. ÚS 2844/14 zo dňa 22.12.2015 v bodoch 53 a 54“. Na ozrejmienie uvedeného odvolací súd poukazuje na znenie bodu 53 citovaného rozhodnutia ÚS ČR a to poukazom na okolnosti, ktoré je treba skúmať na strane poškodeného „a) intenzita vzťahu žalobcu so zomrelým, b) vek zomrelého a pozostalých, c) otázka hmotnej závislosti pozostaleho na usmrtenej osobe, d) prípadné poskytnutie inej satisfakcie“, v bode 54 na okolnosti, ktoré treba skúmať na strane zodpovednej osoby (pôvodca zásahu) „a) postoj žalovaného (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a pod.), b) dopad udalosti do duševnej sféry pôvodcu – fyzickej osoby, c) jeho majetkové pomery, d) miera zavinenia, ev. miera spoluzavinenia usmrtenej osoby“. Podľa názoru odvolacieho súdu sa uvedeným súd prvej inštancie riadil a vo vzťahu k výške uplatňovaných nárokov zistil v dostatočnom rozsahu skutočností rozhodné pre meritórne posúdenie veci, prihliadol aj na zákonom stanovené kritériá priznávania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Odvolací súd poukazuje na to, že náhle a neočakávané úmrtie člena rodiny (manželky a matky) zasiahlo žalobcov takým spôsobom, že následky sú neodvratiteľné a trvalé, keď rodina bola citovo previazaná a súdržná, čo vyplynulo aj z vykonaného dokazovania.

Odvolací súd má na rozdiel od žalobcov, žalovaného 1. a žalovaného 2. za to, že priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške určenej súdom prvej inštancie zohľadňuje osobitosti daného prípadu (vychádzajúc z jednotlivých vyššie uvedených kritérií) a nevybočuje z rámca priznaných náhrad v porovnateľných prípadoch. V rámci komparatívnych úvah súd prvej inštancie podľa odvolacieho súdu prihliadol na už priznané náhrady nemajetkovej ujmy pozostalému manželovi a dospelým deťom (v prípadoch dopravných nehôd), v intervale približne do 50.000,- Eur a následne nižšími sumami. V prejednávanej veci aj podľa odvolacieho súdu nebol preukázaný mimoriadne masívny zásah do osobnostných práv (mimoriadny stupeň emočných útrap, odkázanosti, naviazanosti), ktorý by opodstatňoval priznanie peňažnej náhrady výrazne nad obvyklý priemer, pričom aj súd prvej inštancie takýmto spôsobom postupoval. Prisúdená náhrada nie je zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, zohľadňujúc životnú úroveň v krajine a nepredstavuje ani prostriedok neprípustného obohacovania, prípadne likvidácie, s poukazom na vecnú pasívnu legitimáciu žalovaného 1. a žalovaného 2. výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy zohľadňuje kompenzovanie vzniknutej ujmy v zmysle jej zmiernenia na spravodlivom a slušnom základe (zdôvodnená konkrétnymi východiskami a závermi).

V súvislosti s určením priznanej výšky nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie vychádzal okrem z okolností na strane žalobcov ako pozostalých (odsek 44 a 45) aj z okolností dopravnej nehody, v súvislosti s ktorou zahynula manželka a matka žalobcov, pričom rozsudkom okresného súdu vo veci sp. zn. 34T/2/2018 žalovaný 1. (ako vodič auta) bol uznaný vinným z prečinu usmrtenia (§ 149 ods. 1, 2 písm. a/, 4 Trestného zákona), keďže vykonával predmetnú činnosť v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť

motorové vozidlo, pričom dychová skúška vykonaná po dopravnej nehode vykazovala pozitívny výsledok na úrovne 2,1 promile a zároveň porušil dôležité ustanovenia zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (prekročenie najvyššej povolenej rýchlosti o viac ako dvojnásobok povoleného limitu v obci (120 km/h), predchádzanie cez odbočovací pruh, nerešpektovanie svetelného signalizačného zariadenia stoj a nedanie prednosti chodcovi, ktorý vstúpil na vozovku a prechádzal cez prechod pre chodcov. Pričom zohľadnil odsúdenie žalovaného v trestnom konaní na 6 rokov a 6 mesiacov a doživotný zákaz viesť motorové vozidlá ako aj oľutovanie skutku a ospravedlnenie sa pozostalým v trestnom konaní na hlavnom pojednávaní a osobitným listom, ako aj ospravedlnenie sa žalovaného 1. v konaní pred súdom prvej inštancie. Hoci vyslovenie ľútosti v akejkoľvek forme je tiež považované len za elementárny prejav slušnosti, bez adekvátneho vplyvu na výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy (rozhodnutie NS SR sp. zn. 5Cdo/265/2009). Hodnota straty rodinného života, ako i hodnota ľudského života ako daru pre život najbližších príbuzných, nie je vyčísliteľná v peniazoch. Pozostalým osobám nemožno poskytnúť skutočnú satisfakciu, ale možno ju dôstojnou náhradou nemajetkovej ujmy v peniazoch aspoň zmierniť. Morálne zadosťučinenie ako postačujúca satisfakcia tak vôbec neprichádza v týchto prípadoch do úvahy. Priznaná výška náhrady nepôsobí podľa odvolacieho súdu vo vzťahu k žalovanému 1. likvidačne, ale predstavuje základné štandardné kompenzovanie zmiernenia ujmy žalobcov v prípade, kedy navrátenie do pôvodného stavu neprichádza do úvahy. Poukaz žalovaného 1. na jeho nemajetnosť a výdavky uhrádzané jeho matkou nebol dôvodný, a to s prihliadnutím na primeranosť priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, vo vzťahu ku každému zo žalobcov. V konaní nebolo sporné, že žalovaný 1. nie je zamestnaný, nie je ani evidovaný ako uchádzač o zamestnanie, pričom však v konaní žalovaný 1. nepreukázal skutočnosti odôvodňujúce nemožnosť pracovať a mať príjem. Odvolací súd poukazuje na to, že za spôsobenú škodu zodpovedá osoba (teda aj žalovaný 1.) bez ohľadu na to, či je alebo nie je majetná. Zároveň je potrebné konštatovať, že nároky uplatnené v konaní sú v plnom rozsahu kryté povinným zmluvným poistením u žalovaného 2. (ako poisťovateľa žalovaného 1.). Rozsah regresnej náhrady a spôsob jej úhrady bude predmetom riešenia vo vzťahu medzi žalovanými 1. a 2. Odvolací súd konštatuje, že v súvislosti s dopravnou nehodou nebola konštatovaná žiadna spoluúčasť alebo jej. Pokiaľ ide o ľútosť žalovaného 1. ani odvolací súd nepochybuje o tom, že nehoda negatívne zasiahla aj žalovaného 1. a jej prípadné následky by mali dopad na finančnú situáciu celej jeho rodiny. Ale je potrebné uviesť, že v konaní trvalé negatívne následky na žalovanom 1. preukázané neboli, keď je schopný pracovať, zabezpečovať si svoje potreby (výdavky), pričom žiadnu odbornú pomoc (v súvislosti s dušenom stavom) nevyhľadal. Žalovaný naďalej, minimálne s matkou, ktorá mu financuje všetky výdavky, rozvíja svoje rodinné vzťahy. S ohľadom na uvedené sa odvolací súd nestotožnil s námietkou žalovaného 2., že okresný súd nezohľadnil majetkové pomery žalovaného 1.

S poukazom na vyššie uvedené ako aj odôvodnenie napadnutého rozsudku sa okresný súd nestotožnil s námietkou žalobcov, že okresný súd nerozhodol na základe vlastnej úvahy, pričom práve individuálne okolnosti danej veci aj pri rozhodovaní zohľadnil.

Podľa § 232 ods. 2 CSP, ak súd uložil v rozsudku povinnosť plniť, rozsudok je vykonateľný márnym uplynutím lehoty na plnenie, ak nie je ustanovené inak, ods. 3 lehota na plnenie je 3 dni a plynie od právoplatnosti rozsudku. Súd môže v odôvodnených prípadoch určiť dlhšiu lehotu, ods. 4 ak súd uložil povinnosť plniť opakujúce sa a v budúcnosti splatné dávky a splátky, vykonateľnosť týchto dávok a splátok sa spravuje poradím ich splatnosti, ak súd nerozhodne inak; súd môže rozhodnúť, že omeškanie s plnením jednej dávky alebo splátky má za následok splatnosť celého plnenia.

Z citovaných ustanovení CSP vyplýva, že ak súd pristupuje k autoritatívnemu rozhodnutiu (rozsudkom) o žalobe na peňažné plnenie (o aký prípad ide aj v prejednávanej veci), zákonnou lehotou plnenia a zároveň pravidlom je lehota troch dní, počítaná od právoplatnosti rozsudku. Štandardne preto súd ukladá splnenie povinnosti v takejto lehote. V určitých odôvodnených prípadoch môže súd určiť dlhšiu paričnú lehotu ako je 3 dni, pričom pri širšom výklade citovaných ustanovení v ich vzájomnom kontexte je nutné dospieť k záveru, že môže umožniť uhradenie dlhu aj v splátkach, ktorých rozsah a podmienky zročnosti musí v rozhodnutí určiť. Pri určení, že peňažné plnenie sa môže realizovať v splátkach, resp. pri určení dlhšej lehoty na splnenie povinnosti, je nutné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu. Súd pritom musí prihliadnuť na osobné a majetkové pomery strán, výšku priznaného plnenia, platobnú

schopnosť žalovaného, prejavenu snahu o plnenie, dobu, po ktorú by došlo k zaplateniu dlžnej sumy s tým, aby nepredstavovala neúmerné zvýhodnenie dlžníka na úkor veriteľa, pričom závery súdu o určení dlhšej ako zákonnej paričnej lehoty musia byť vždy náležite odôvodnené.

Jedným z ustálených pravidiel rozhodovacej praxe súdov je tiež pravidlo, podľa ktorého by k zaplateniu celého dlhu i vo forme splátok malo prísť najneskôr do 36 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa takáto výhoda poskytla (resp. v časovom intervale takého rozpätie prekračujúcom nanajvýš nepatrne) a to i pri zohľadnení okolnosti získania žalovaným nespornej výhody (odkladu) už praktickým donútením žalobcu uplatniť právo na súde.

V prejednávanej veci odvolací súd poukazuje na to, súd prvej inštancie postupoval správne, ak žalovanému 1. neumožnil priznanú sumu splácať v splátkach, keďže s poukazom na uvedené v odseku 57, by teoreticky priznaná suma mala byť splácaná mesačne po á 1.666,67 Eur po dobu 36 mesiacov, čo je v konečnom dôsledku nereálne už vzhľadom na takto určenú mesačnú splátku a žalovaným 1. tvrdené majetkové pomery. A teda aj prípadné povolenie splátok by aj tak viedlo nakoniec k zročenosti dlhu (priznanej sumy) a pre žalovaného 1. by sa prakticky nič nezmenilo, pričom uvedené by platilo aj v prípade určenia dlhšej lehoty na plnenie. Pokiaľ súd prvej inštancie v odseku 91 napadnutého rozsudku, ktorý namietal žalovaný 2., aj uvádzal, že žalovaný 1. má pred sebou 40 rokov produktívneho veku, uvedené na rozdiel od žalovaného 2, podľa odvolacieho súdu neodôvodňuje rozloženie plnenia na 40 rokov. Podľa obsahu napádaného odseku 91 prvoinštančný súd len uviedol argumenty na podporu svojho záveru, že priznaná suma nie je pre žalovaného 1. likvidačná, s poukazom na jeho vek a ešte dĺžku produktívneho veku. Zároveň okresný súd svojou úvahou v teoretickej rovine upriamil pozornosť na nepomer straty možnosti vytvárania citových väzieb v rámci rodiny žalobcov (po dobu 26 rokov v súvislosti so smrťou matky a manželky) a možné obmedzenia žalovaného 1. v súvislosti s finančnou stratou v podobe sumy 190,- Eur mesačne po dobu 26 rokov.

V súvislosti s uvedeným v odsekoch 54 a 58 sa odvolací súd nestotožnil s námietkou žalovaného 2., že okresný súd sa nedostatočne vysporiadal s kritériami na strane pôvodu zásahu (vrátane majetkových pomerov žalovaného 1.).

Ďalšou odvolacou námietkou žalovaného 2. bolo nesprávne právne posúdenie premlčania uplatneného nároku súdom prvej inštancie. Podľa žalovaného 2. nejde o plnenie z poistenia a aplikácia ustanovenia § 101 a § 104 Občianskeho zákonníka je neprípustná. K tvrdenému zásahu do práv žalobcov došlo dňa 13.7.2017, kedy tento moment je potrebné považovať za vedomosť o výške škody a o tom, kto ju spôsobil. K riadnemu uplatneniu nároku voči žalovanému 2. došlo podaním žaloby dňa 20.12.2019, teda po uplynutí dvojročnej subjektívnej premlčacej doby (§ 106 Občianskeho zákonníka), ktorá uplynula dňa 13.7.2020.

Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až § 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať. Z § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že sa premlčujú všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva.

Podľa § 101 Občianskeho zákonníka, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

Podľa § 104 Občianskeho zákonníka pri právach na plnenie z poistenia začína plynúť premlčacia doba za rok po poistnej udalosti.

Premlčanie je kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého súdnu vymáhateľnosť možno odvrátiť námietkou. Zmyslom tohto inštitútu je zvýšenie istoty v právnych vzťahoch. Premlčaním právo nezaniká, iba sa závažne oslabuje. Uplatnenie námietky premlčania spôsobuje zánik súdnej vymáhateľnosti, v dôsledku čoho súd premlčané právo nemôže priznať. Základným účelom inštitútu premlčania je pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby v primeraných dobách uplatnili svoje práva (nároky) a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po časovo neprimeranej dobe nútené splniť si svoje povinnosti. Ak uplynula zákonom ustanovená premlčacia doba a oprávnená osoba v nej určeným spôsobom u príslušného orgánu svoje právo nevykonala, vzniká povinnej osobe oprávnenie vzniesť námietku premlčania, a tak spôsobiť stav, že sa oprávnená osoba nemôže s úspechom domáhať na súde svojho práva. Dôvodné vznesenie námietky premlčania v občianskom súdnom konaní má totiž za následok, že súd nemôže oprávnenej osobe právo (nárok) priznať (§ 100 ods. 1 tretia veta Občianskeho zákonníka). Prítom zásada hospodárnosti konania musí viesť konajúci súd k tomu, aby v konaní prednostne posúdil vznesenú námietku premlčania vzhľadom na to, že v prípade jej oprávnenosti takýto postup vedie k rýchlemu vydaniu rozhodnutia vo veci samej, bez potreby vykonávania ďalších dôkazov. Otázka, kedy začína plynúť premlčacia doba je otázkou právnou, nie skutkovou.

Žalobcovia sa podanou žalobou domáhali (aj) voči žalovanému 2. nemajetkovej ujmy. Pri takomto nároku platná právna úprava umožňuje poškodenému subjektu domáhať sa náhrady majetkovej škody a nemajetkovej ujmy proti vodičovi motorového vozidla (§ 420 Občianskeho zákonníka), proti prevádzateľovi motorového vozidla (§ 427 Občianskeho zákonníka), alebo priamo proti poisťovateľovi (§ 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení). Je len na poškodenom, či sa rozhodne svoj nárok na náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy uplatniť iba voči niektorému z týchto zodpovednostných subjektov, alebo voči všetkým. Priamy nárok voči žalovanému 2. v zmysle ust. § 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení je možný, pričom v zmysle ust. § 15 ods. 2 tohto právneho predpisu na premlčanie nároku proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava, ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila, teda v konečnom dôsledku proti poistenému.

Otázka, či sa premlčuje právo na náhradu nemajetkovej ujmy riešil najvyšší súd, okrem iného, v rozsudku sp. zn. 2 Cdo 194/2011 (ako judikát R 58/2014 publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky) tak, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, je právom majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje. V odôvodnení rozhodnutia najvyšší súd vysvetlil, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka predstavuje jedno z parciálnych a relatívne samostatných prostriedkov ochrany jednotného práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby. Vzniká vtedy, keď morálna satisfakcia ako rýdzo osobné právo, nestačí na vyváženie a zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv. Napriek tomu, že ide o satisfakciu v oblasti nemateriálnych osobnostných práv, jeho vyjadrenie peňažným ekvivalentom má za následok, že ide o osobné právo majetkovej povahy. V uvedenom zmysle je určujúci obsah nároku, a nie predmet jeho ochrany. Ak obsahom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je požiadavka na zaplatenie peňažnej sumy, potom princíp právnej istoty vylučuje, aby plynutiu času neboli priznané žiadne právne účinky. Najvyšší súd ustálil aj to, že začiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby v prípade náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy k takémuto zásahu došlo. Otázka, či sa premlčuje právo na náhradu nemajetkovej ujmy a kedy začína plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba na uplatnenia práva, je v rozhodovacej praxi vyriešená (napr. rozhodnutia NS SR 2Cdo/278/2007, 5Cdo/265/2009, 1Cdo/100/2009, 8Cdo/24/2017, 8Cdo/119/2017 a vyššie uvedené rozhodnutie sp. zn. 2Cdo/194/2011 - R 58/2014), poukaz na uznesenie NS SR sp. zn. 8Cdo/124/2017.

K otázke premlčania odvolací súd dáva do pozornosti uznesenie NS SR publikované pod R 3/2022, podľa ktorého právo na náhradu nemajetkovej ujmy zásahom do súkromného a rodinného života (§ 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka) vzniknutej usmrtením blízkej osoby pri dopravnej nehode motorovým vozidlom je nárokom hradeným z povinného zmluvného poistenia podľa zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Premlčacia doba na jeho uplatnenie začína plynúť rok po poistnej udalosti (§ 104 Občianskeho

zákonníka). Hoci v danom prípade išlo o nemajetkovú ujmu vzniknutú usmrtením blízkej osoby, analogicky je potrebné závery NS SR aplikovať aj v prejednávanej veci, ktorá sa v podstate inštitútu nemajetkovej ujmy nijako neodlišuje. Súčasne treba podotknúť, že ide o právo majetkovej povahy a premlčuje sa v trojročnej premlčacej dobe. Nakoľko k dopravnej nehode došlo 13.7.2017 a žaloba podaná dňa 20.10.2019, je nepochybné, že závery súdu prvej inštancie o tom, že nároky žalobcov voči žalovanému 2. premlčané nie sú, sú správne.

Podľa názoru odvolacieho súdu závažnosť vzniknutej ujmy u žalobcov v danom prípade, ako i okolností, za ktorých k porušeniu práv došlo, plne opodstatňovali súdom prvej inštancie žalobcom priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy každému zo žalobcov podľa napadnutého rozsudku, došlo tak k naplneniu požiadavky primeranosti a proporcionálnej náhrady strádania žalobcov (reštitučnej podstaty relutárnej náhrady a jej vyrovnávacieho charakteru). Odvolací súd konštatuje, že priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy predstavuje základné štandardné kompenzovanie zmiernenia ujmy žalobcov v prípade, kedy navrátenie do pôvodného stavu neprichádza do úvahy. Náhrada nemajetkovej ujmy žalobcom, v zmysle zásad slušnosti a naplnenia požiadavky morálnej správnosti, ktorá je predovšetkým požiadavkou spravodlivosti, je spôsobilá naplniť reštitučnú podstatu kompenzácie.

S poukazom na uvedené, odvolací súd postupom podľa § 387 CSP napadnuté výroky I., II., III. (napadnutý odvolaním žalovaného 2., avšak bez uvedenia osobitnej odvolacej argumentácie, čím bol znemožnený prieskum) ako vecne správne potvrdil.

O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 v spojení s § 262 ods. 1 a § 396 CSP, vychádzajúc z pomeru úspechu strán v odvolacom konaní. V odvolacom konaní žiadna zo strán (odvolateľov) nedosiahla, to čoho sa odvolaním domáhala, preto žiadnej zo strán nebol priznaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

I podľa už konštantnej judikatúry tak národných, ako aj nadnárodných súdov súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty účastníkov konania (porovnaj napríklad rozhodnutia ÚS SR II.ÚS 251/04, III.ÚS 209/04, II.ÚS 200/09 a podobne). Majú za to, že bol zvolený vhodný a zákonom prijateľný procesný prostriedok, keďže sa jedná o originálny spôsob nadobudnutia vlastníctva ex lege. Na ďalšiu argumentáciu odvolateľov už nespôsobilú ovplyvniť posúdenie rozsudku súdu prvej inštancie, odvolací súd nepovažoval za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou.

Na záver odvolací súd dodáva, že skutočnosť, že súd nerozhodol podľa predstáv a očakávaní sporových strán, nemožno považovať za porušenie či nerešpektovanie jej práv. Odvolací súd v tejto súvislosti upriamuje pozornosť na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/218/2010, podľa ktorého obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04). Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

- 2 -

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prevej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).